

# Basvillkor - EntreprenadPlus

---

## Version 6

**Beteckning B 8**

**2011-11-01**

## Innehållsförteckning

<b>1</b>	<b>EGENDOMSFÖRSÄKRING</b> .....	<b>4</b>	1.12.2	Anspråk på ersättning.....	24
1.1	VEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR.....	4	1.12.3	Skyldighet vid skadereglering.....	24
1.1.1	Försäkringstagaren .....	4	1.12.4	Oriktiga uppgifter med mera .....	25
1.1.2	Annan än försäkringstagaren .....	4	<b>2</b>	<b>AVBROTTSFÖRSÄKRING INKLUSIVE</b>	
1.2	NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER.....	4	<b>EXTRAKOSTNADER BERÄKNAD PÅ</b>		
1.2.1	Arbeten som utförs på entreprenad .....	4	<b>ÅRSOMSÄTTNINGEN</b> .....	<b>26</b>	
1.2.2	Arbeten i egen regi.....	5	2.1	VEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR.....	26
1.3	VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER.....	5	2.2	NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER .....	26
1.3.1	Arbeten och Hjälpmedel.....	5	2.4	FÖRSÄKRAT INTRESSE .....	26
1.3.2	Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser samt Arbetstagares egendom .....	5	2.5	FÖRSÄKRINGSBELOPP/HÖGSTA ERSÄTTNING .....	26
1.3.3	Egendom i eget kontor respektive egen verkstad och eget lager .....	5	2.5.1	Högsta ersättning vid vissa skadehändelser.....	26
1.4	FÖRSÄKRAT INTRESSE .....	6	2.6	SJÄLVRISK OCH KARENS.....	27
1.5	FÖRSÄKRAD EGENDOM OCH FÖRSÄKRINGSBELOPP.....	6	2.6.1	Självrisk .....	27
1.5.1	Försäkrad egendom .....	6	2.6.2	Karens .....	27
1.5.2	Försäkringsbelopp/Högsta ersättning ...	6	2.7	FÖRSÄKRADE SKADEHÄNDELSE	27
1.6	SJÄLVRISK .....	8	2.7.1	Egendomsskada .....	27
1.7	FÖRSÄKRADE SKADEHÄNDELSE	8	2.7	RÄDDNING OCH EXTRAKOSTNADER .....	28
Allmänna undantag/Ersättningsbegränsningar	8		2.8	SÄKERHETS FÖRESKRIFTER .....	28
1.7.8	Allriskförsäkring och Åtkomstförsäkring .	9	2.9	SKADEVÄRDERINGSREGLER.....	28
1.8	RÄDDNING OCH RÖJNINGSKOSTNAD....	11	2.9.1	Beräkning av täckningsbidrag .....	28
1.8.1	Räddningskostnad.....	11	2.9.2	Förlustens storlek .....	29
1.8.2	Röjningskostnad.....	12	2.10	ERSÄTTNINGSGREGLER.....	29
1.9	SÄKERHETS FÖRESKRIFTER .....	12	2.10.1	Tidpunkt för betalning av ersättning samt räntebestämmelser .....	29
Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts.....	13		2.11	SKADEREGLERINGSBESTÄMMELSER.....	29
1.9.1	Säkerhetsföreskrifter avseende brand	13	2.11.1	Anmälan om skada .....	29
Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts 1.9.1.1 och 1.9.1.2.....	13		2.11.2	Anspråk på ersättning.....	30
Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts 1.9.1.3 – 1.9.1.8.....	14		2.11.3	Skyldigheter vid skadereglering.....	30
1.9.3	Egendomsförsäkring - Dator och Datainformation .....	15	2.11.4	Oriktiga uppgifter med mera .....	30
Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts.....	16		<b>3</b>	<b>ANVARSFÖRSÄKRING</b> .....	<b>31</b>
1.9.4	Krav på inbrottskydd och åtgärder för att förhindra stöld.....	17	3.1	FÖRSÄKRADE PERSONER OCH FÖRSÄKRAD VERKSAMHET .....	31
1.9.5	Krav på åtgärder vid VVS-installationer och arbete i våtutrymmen .....	19	3.2	NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER .....	31
1.10	SKADEVÄRDERINGSREGLER .....	20	3.3	VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER .....	31
1.10.2	Maskiner/Inventarier .....	20	3.5	FÖRSÄKRINGSBELOPP .....	31
1.10.3	Varor .....	22	3.5.3	Egendom som bearbetas, installeras, monteras m m.....	31
1.10.4	Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser .....	22	3.5.4	Egendom under lyft eller transport.....	32
1.10.5	Värdehandlingar och värdebevis .....	22	3.5.5	Ansvar enligt personuppgiftslagen.....	32
1.10.6	Kunders egendom .....	23	3.5.7	Avfallshantering .....	32
1.10.7	Arbetstagares egendom .....	23	3.5.9	Ren förmögenhetsskada.....	32
1.11	ERSÄTTNINGSGREGLER.....	23	3.6	SJÄLVRISK.....	32
1.11.5	Panträtt i fast egendom .....	23	3.7	FÖRSÄKRINGENS OMFATTNING .....	33
1.11.6	Ersättningsregler i övrigt.....	23	3.7.1	Försäkringens omfattning .....	33
1.11.7	Tidpunkt för betalning av ersättning samt räntebestämmelser.....	24	3.7.2	Trygg-Hansas åtagande .....	33
1.12	SKADEREGLERINGSBESTÄMMELSER .....	24	3.7.9	Entreprenadarbete .....	33
1.12.1	Anmälan om skada.....	24	3.7.10	Undantag .....	35
			3.11	SÄKERHETS FÖRESKRIFTER .....	39
			3.11.1	Säkerhetsföreskrift vid utförande av VVS-installation och arbete i våtutrymme .....	40
			3.12	SKADEREGLERINGSBESTÄMMELSER .....	40
			3.12.1	Anmälan om skada .....	40

3.12.3 Skyldighet vid skadereglering.....	40
3.12.4 Oriktiga uppgifter m m .....	41
3.12.5 Rättegång .....	41
3.12.6 Uppgörelse i godo .....	41
3.12.7 Ansvarsbegränsning i avtal .....	41
3.12.8 Dröjsmålsränta .....	42
3.12.9 Mervärdesskatt.....	42

## **4 RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING .....43**

4.1 FÖRSÄKRADE PERSONER OCH FÖRSÄKRAD VERKSAMHET .....	43
4.2 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER.....	43
4.3 VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER.....	43
4.5 FÖRSÄKRINGSBELOPP .....	43
4.6 SJÄLVRISK .....	44
4.7 FÖRSÄKRINGENS OMFATTNING .....	44
4.7.1 Vilka tvister försäkringen gäller för .....	44
4.7.2 Vilka tvister försäkringen inte gäller för ... ..	45
4.7.3 Vilka kostnader försäkringen gäller för	46
4.7.4 Vilka kostnader försäkringen inte ersätter.....	46
4.8 OMBUD .....	47
4.9 PRESKRPTION .....	47
4.10 SÄRSKILDA BESTÄMMELSER AVSEENDE RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING FÖR FASTIGHETSÄGARE (GÄLLER FÖR FÖRSÄKRINGTAGAREN SOM ÄGARE OCH BRUKARE AV FÖRSÄKRAD FASTIGHET).....	47
4.10.1Försäkrade personer och försäkrad verksamhet .....	47
4.10.2När försäkringen gäller .....	48
4.10.7Försäkringens omfattning.....	48

## **5 ENTREPRENADFÖRSÄKRING - ROT . ..... 49**

5.1 FÖRSÄKRING AV BEFINTLIG EGENDOM TILLHÖRIG BESTÄLLARE I EGENSKAP AV BYGGHERRE.....	49
5.1.1 Vem försäkringen gäller för .....	49
5.1.2 När försäkringen gäller .....	49
5.1.5 Försäkrad egendom och försäkringsbelopp.....	49
5.1.6 Självrisk .....	49
5.1.7 Försäkrade skadehändelser .....	49
5.1.10 Skadevärderingsregler.....	50

## **6 DEFINITIONER - FÖRKLARINGAR.. 51**

6.1 OBJEKTTYPEN .....	51
6.1.1 Byggnad.....	51
6.1.2 Värmekulvert.....	51
6.1.3 Maskiner/inventarier .....	51
6.1.4 Varor .....	52
6.1.5 Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser .....	52
6.1.6 Pengar, värdehandlingar och värdebevis .....	52
6.1.7 Kundens egendom .....	52
6.1.8 Arbetstagares egendom .....	52
6.1.9 Arbeten .....	52
6.1.10Hjälpmiddel.....	53
6.2 ÅTERSTÄLLANDE.....	53
6.3 VÄRDERING .....	53
6.4 DEFINITION AV TÄCKNINGSBIDRAG .....	53
6.5 ÖVRIGT .....	54

## 1 Egendomsförsäkring

---

### 1.1 Vem försäkringen gäller för

#### 1.1.1 Försäkringstagaren

Försäkringen gäller för försäkringstagaren.

#### 1.1.2 Annan än försäkringstagaren

Försäkringen gäller dessutom ifråga om

- *arbeten* även för
  - försäkringstagarens beställare, om denne är *byggherre*
  - försäkringstagarens underentreprenör/underleverantör
- *hjälpmedel* även för
  - försäkringstagarens beställare om denne är *byggherre*
  - ägare till *hjälpmedel* som försäkringstagaren leasar, hyr eller lånar
- övrig försäkrad egendom för både försäkringstagaren och ägaren, om försäkrad egendom
  - tillhör kund
  - är mottagen i kommission
  - köpts enligt avbetalningskontrakt
  - disponeras enligt leasingkontrakt, hyrts eller lånats
  - *arbetstagar*es egendom

i den mån ägaren inte har rätt till skadeersättning genom egen försäkring och under förutsättning försäkringstagaren

- enligt lag eller skriftligt avtal är skyldig att ersätta skada eller
- i skriftligt avtal med ägaren åtagit sig att försäkra egendomen.

Försäkringen gäller således inte för den försäkrades sidoentreprenör/sidoleverantör eller konsortiepartner.

### 1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffat under försäkringstiden om försäkringen varit i kraft, med de begränsningar som anges under 1.2.1 med underpunkter nedan.

#### 1.2.1 Arbeten som utförs på entreprenad

Konsument som beställare

Försäkringen gäller för skada som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt Konsumenttjänstlagen (SFS 1985:716) eller ABS (Allmänna bestämmelser för småhusentreprenad).

Näringsidkare som beställare

##### 1.2.1.1 Entreprenadtid

För *arbeten* som utförs på entreprenad gäller försäkringen till dess *arbeten* eller del därav avlämnats eller övertagits.

Vid skada som orsakats av att *arbeten* helt eller delvis tagits i bruk före avlämnande eller övertagande gäller att försäkringen inte omfattar skada i den mån skadan kan ersättas genom annan gällande försäkring.

## 1.2.1.2 Garantitid

Försäkringen gäller dessutom efter avlämnande eller övertagande i högst

- sex år från garantitidens början för skada som uppkommer vid avhjälpande av fel i arbetsprestation
- fem år från garantitidens början för skada som beror på fel i arbetsprestation och som upptäcks under garantitiden
- tre år från garantitidens början för skada som uppkommer vid avhjälpande av fel i material
- två år från garantitidens början för skada som beror på fel i material och som upptäcks under garantitiden

dock endast under förutsättning att den försäkrade enligt avtal är skyldig att ersätta skadan.

## 1.2.1.3 Efter garantitid

Försäkringen gäller, om försäkringen är i kraft, dessutom för skada på *arbeten* som upptäcks under försäkringstiden till den del den försäkrade ansvarar härför på grund av att felet är väsentligt och har sin grund i vårdslöshet. Försäkringen gäller under inga omständigheter för skada som upptäcks senare än tio år från det att entreprenaden avlämnats.

## 1.2.2 Arbeten i egen regi

För *arbeten* som utförs för försäkringstagarens egen räkning (för eget bruk eller för försäljning) gäller försäkringen till dess *arbeten* tagits i bruk, dock längst tre månader från den tidpunkt då de kunnat tas i bruk.

## 1.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

För skada genom terrorism gäller försäkringen endast inom Sverige. Se punkt 1.7.

### 1.3.1 Arbeten och Hjälpmedel

Försäkringen för *arbeten* och *hjälpmedel* gäller inom Norden

- på *arbetsområde*
- på upplagsplats eller i lokal som används för förvaring, användning eller åtgärd
- i transportmedel samt vid lastning och lossning i och ur transportmedel

### 1.3.2 Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser samt Arbetstagares egendom

Försäkringen för *ritningar*, *arkivalier*, *datainformation* och *programlicenser* samt *arbetstagares egendom* gäller inom Norden

- på *arbetsområde*
- i transportmedel samt vid lastning och lossning i och ur transportmedel

### 1.3.3 Egendom i eget kontor respektive egen verkstad och eget lager

Försäkringen gäller för egendom i eget kontor respektive egen verkstad och eget lager på angivet *försäkringsställe* inom Norden om detta särskilt framgår av försäkringsbrevet.

Om försäkringen enligt försäkringsbrevet gäller för egendom i eget kontor så gäller försäkringen, utan att det är angivet i försäkringsbrevet, även för

- *pengar*, värdehandlingar och värdebevis förvarade i kontor på angivet *försäkringsställe* i låst *godkänt värdeskåp* 20 000 kr
- förvarade på annat sätt i kontor på angivet *försäkringsställe* 0,2 basbelopp

### 1.3.3.1 På annan plats än på arbetsområde och försäkringsställe

Försäkringen gäller även vid förvaring av maskiner/inventarier, ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser på annan plats inom Norden än på *arbetsområde* respektive inom angivet *försäkringsställe*. På sådan plats gäller vid skada genom stöld och skadegörelse att egendom ska vara förvarad i lokal som uppfyller säkerhetsföreskrift enligt Skyddsklass 1. Vid förvaring av egendom i bostad upp till ett värde av 500 000 kr finns inte krav på att Skyddsklass 1 ska vara uppfylld. Istället gäller att fönster ska vara stängda och reglade samt dörrar vara låsta.

Beträffande säkerhetsföreskrifter och påföljd när dessa inte följts – se 1.9 Säkerhetsföreskrifter.

## 1.4 Försäkrat intresse

Försäkringen gäller när värdet av den egendom som omfattas av försäkringsavtalet har minskat eller gått förlorat.

Försäkringen gäller endast för det lagliga intresse som kan omfattas av försäkringen. Beträffande avbrottsförlust, se kap 2, Avbrottsförsäkring.

## 1.5 Försäkrad egendom och Försäkringsbelopp

### 1.5.1 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar egendom som anges med objekttyp eller på annat sätt i försäkringsbrevet.

#### Undantagen egendom

Försäkringen gäller inte för

- *arbeten* som utförs i *konsortium*
- *arbeten* - med värde i färdigt skick över 15 basbelopp - avseende
  - petrokemisk industri, kärnkraftverk
  - bro, viadukt, berggrum, tunnel
  - dammbyggnad, vattenkraftstation, hamnanläggning
  - anläggning under, i eller ovanför vattendrag, sjö eller hav.
- *hjälpmedel* av typ
  - trafikförsäkringspliktiga fordon och släpfordon till dessa
    - motorfordon, traktorer, terrängfordon och truckar
    - motorredskap vikt över 2000 kg
    - motorredskap vikt under 2000 kg, men där den väsentliga funktionen består i persontransport eller godsförflyttning
  - gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskiner, dumprar, asfaltverk
  - mobilkranar, tornsvängkranar.
  - kassuner och pontoner - med värde över 10 basbelopp
  - skepp och båtar

Försäkringen omfattar inte *hjälpmedel* när de används vid följande typer av *arbeten*

- bro, viadukt, bergtunnel, tunnel
- dammbyggnad, vattenkraftstation, hamnanläggning
- anläggning under, i eller ovanför vattendrag, sjö eller hav,

vars värde i färdigt skick överstiger 15 basbelopp, enligt ovan.

### 1.5.2 Försäkringsbelopp/Högsta ersättning

Försäkringen gäller med de försäkringsbelopp (högsta ersättning) som angetts i försäkringsbrevet för varje slag av egendom.

## Basvillkor - EntreprenadPlus

För samtliga skador, enligt 1.2.1.2 och 1.2.1.3 ovan, som upptäcks under ett och samma försäkringsår, är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet. För samtliga skador på *arbeten* som avlämnats eller övertagits före det att försäkringen varit i kraft är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet.

### Egendom

Följande egendom ingår intill nedan angivna belopp eller högre om så framgår av försäkringsbrevet:

- |  |   |
|--|---|
| • <i>pengar och värdehandlingar och värdebevis</i> vid rån   | 0,5 basbelopp   |
| • <i>arbetstagares egendom</i> per arbetstagare  | 0,2 basbelopp eller belopp enligt kollektivavtal                                    |
| • skylt  | 1 basbelopp   |
| • förhyrd lokal (inkl glas som hör till byggnad)   | 2 basbelopp om försäkringstagaren enligt hyresavtal är skyldig att svara för skadan |
| • lånade eller hyrda <i>hjälpmedel</i>   | intill 20% utöver angivet belopp i försäkringsbrevet, dock högst 2 basbelopp        |
| • <i>kunders egendom</i> - dock inte <i>pengar och värdehandlingar och värdebevis</i> – på angivet försäkringsställe | 1 basbelopp.  |

Följande egendom kan också ingå i försäkringen. Det anges i så fall i försäkringsbrevet och ingår intill i försäkringsbrevet angivet försäkringsbelopp:

- *maskiner/inventarier* samt *ritningar, arkivalier* och *datainformation* på eget kontor
- *varor* och *maskiner/inventarier* i eget lager eller egen verkstad.

### Egendom i transportmedel

Ersättning för skada på egendom i transportmedel samt vid lastning och lossning i och ur transportmedel är begränsad till högst 10 basbelopp. Högsta ersättning vid stöld ur transportmedel är 5 basbelopp, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

### Låsändring

Ersättning lämnas med högst 2 basbelopp för låsändringar i samtliga lokaler som skäligen är påkallade till följd av att nyckel eller kod till försäkringstagarens utförda *arbeten* eller disponerade lokaler - och som förvarats hos försäkringstagaren - stulits i samband med inbrott i lokal eller inhägnat område som uppfyller för försäkringen gällande krav på inbrottskydd enligt 1.9.4, genom inbrott i bostad eller förlorats genom rån. Detta gäller dock endast lås i ingångsdörrar till bostäder och andra lokaler.

Anmärkning: Med inbrott avses att någon olovligen med våld brutit sig in i lokal eller bostad.

### Skadegörelse

Vid skada genom skadegörelse utan samband med inbrott är sammanlagd ersättningskyldighet för skador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret för

- egendomsskador och därav föranledda skador som omfattas av Avbrotts-, Hyresförlust- och Extrakostnadsförsäkring samt
- röjningskostnad enligt 1.8.2

vid varje skadetillfälle begränsad till högst 300 basbelopp gemensamt för samtliga berörda försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa. Ersättningar fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

## Åtkomstkostnad för entreprenör

Åtkomstkostnad för entreprenör ingår intill 5 basbelopp eller högre belopp om så framgår av försäkringsbrevet. För samtliga åtkomstkostnader som uppkommer under ett försäkringsår är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet.

## Ras, jordskalv, vulkanutbrott, dammgjenombrott

Sammanlagd ersättningskyldighet för skador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret är för

- egendomsskador och därav föranledda skador som omfattas av Avbrotts-, Hyresförlust- och Extrakostnadsförsäkring samt
- röjningskostnad enligt 1.8.2

vid varje skadetillfälle begränsad till högst 150 basbelopp gemensamt för samtliga berörda försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa. Ersättningar fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

## 1.6 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från det sammanlagda ersättningsbara skadebeloppet, räknat enligt 1.10 (Skadevärderingsregler) och 1.8 (Räddningsoch röjningskostnad), ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Självriskerna framgår av försäkringsbrevet.

Självriskerna är dock alltid lägst 0,5 basbelopp

- vid skada efter garantitid enligt 1.2.1.3

Självriskerna är dock alltid lägst 0,3 basbelopp

- vid stöld ur transportmedel då transportmedlet inte har larm. Självriskerna vid stöld ur transportmedel kan sänkas till 0,2 basbelopp då transportmedlet är försett med larm, vilket i så fall framgår av försäkringsbrevet. Se dock 1.9.4.1 beträffande påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts.

Självriskerna är 10% av skadebeloppet, dock lägst 0,5 basbelopp och högst 2 basbelopp, vid skada som orsakats av:

- byggtork eller flyttbar uppvärmningsanordning
- motordrivna fordon (motorfordon, traktor, motorredskap eller terrängfordon) som uppställts i fabrikslokal, lagerlokal eller upplag.

## 1.7 Försäkrade skadehändelser

Egendomsförsäkringen omfattar nedan angivna skadehändelser.

### Allmänna undantag/Ersättningsbegränsningar

#### Grov vårdslöshet och uppsåt

Trygg-Hansa är inte ansvarigt gentemot försäkrad för skada som denne orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.

#### Krig

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, oavsett krigsförklaring avgetts, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplopp, nationalisering, konfiskation, rekvisition eller förstörelse av eller skadegörelse på egendom genomförd av eller på order av någon regering eller nationell eller lokal myndighet.

#### Terrorism

## Basvillkor - EntreprenadPlus

Egendomsskador och därav föranledda följdskador som omfattas av försäkringen och som orsakats av *terrorism* ersätts upp till i försäkringsavtalet angivna försäkringsbeloppsbegränsningarna. I inget fall utgår dock ersättning på grund av sådan skadehändelse med högre belopp än 300 MSEK.

Skulle flera försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa drabbas vid samma skadetillfälle är den sammanlagda ersättningen vid varje skadetillfälle dock begränsad till högst 600 MSEK för samtliga berörda försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa och ersättningen fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

### Terroristhandling genom biologiska eller kemiska ämnen

Försäkringen omfattar inte egendomsskada och därav föranledda följdskador som orsakas av *terrorism* och vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt har samband med spridning eller användning av biologiska eller kemiska ämnen.

### Atomkärn process

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess, t ex kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

### Dammgenombrott

Med ändring av vad som anges i försäkringsvillkoren angående försäkrad egendom, försäkrade skadehändelser eller i övrigt angående försäkringens omfattning eller giltighet gäller försäkringen inte i något fall för skada, förlust, anspråk eller krav vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med brott i damm. Med dammgenombrott menas att damm brister.

Med damm avses i detta sammanhang naturlig eller konstruerad uppdämning av vatten.

Undantaget avser endast regleringsdamm och damm för el- eller energiproduktion.

### Dataundantag för Egendoms- och Avbrottsförsäkring

Försäkringen omfattar inte skada som består i förlust eller förändring av datainformation och heller inte kostnad eller förlust till följd av sådan händelse. Försäkringen gäller dock om försäkringstagaren kan visa att kostnaden eller förlusten är en direkt följd av ersättningsbar fysisk skada på annan egendom.

### Leverantörsgaranti

Försäkringen omfattar inte skada

- som entreprenör, leverantör eller annan enligt åtagande i avtal eller i köprättslig lagstiftning är skyldig att ersätta
- på försäkrad egendom som köpts utan sådan garanti som gängse tillämpas vid försäljning eller leverans inom branschen eller av den försäkrade om skadan skulle ha omfattats av sådan gängse garanti
- då den försäkrade är tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen om skadan skulle ha omfattats av sådan garanti som gängse tillämpas vid försäljning eller leverans inom branschen eller av den försäkrade.

### Ingrepps- och utbyteskostnader

Om egendom skadas och skadan inte ersätts av denna försäkring, ersätts - inte heller kostnader för åtgärder föranledda av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därvid måste ske i oskadad egendom. Dock ersätts hälften av kostnaderna för ingrepp i oskadad egendom som är gemensamma för att undersöka, reparera eller byta ut såväl undantagen som ersättningsbar egendom. Vad som anges beträffande kostnader för ingrepp avser även kostnader för demontering, flyttning eller annan åtkomståtgärd.

## 1.7.8 Allriskförsäkring och Åtkomstförsäkring

Försäkringen gäller för oförutsedd fysisk skada på försäkrad egendom.

### Låsändring

# Basvillkor - EntreprenadPlus

Försäkringen ersätter även kostnad för låsändringar enligt 1.5.2 (Försäkringsbelopp/Högsta ersättning) ovan.

## Rånförsäkring

Vid rån gäller försäkringen endast vid arbetstagares tjänsteutövning.

## Stöld

Ersättning för stöld lämnas endast om stöldtillfället kan preciseras. Se dock 1.9.4.1 beträffande krav på åtgärder för att förhindra stöld och påföljd när föreskrift inte följts.

## Åtkomstförsäkring

Med komplettering av bestämmelsen i 1.7.8.1 avseende "Fel" gäller följande:

Vid ersättningsbar skada på *arbeten* på *arbetsområde* då skadan beror på fel i material eller felaktigt utförd arbetsprestation eller felaktiga beräkningar, ritningar, beskrivningar, råd eller anvisningar gäller försäkringen även för

- kostnad för lokalisering och friläggning av felaktigheten
- återställandekostnad

om detta erfordras för att avhjälpa skadan.

## Högsta ersättning

Åtkomstkostnad för entreprenör ingår intill 5 basbelopp eller högre belopp om så framgår av försäkringsbrevet. För samtliga åtkomstkostnader som uppkommer under ett försäkringsår är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet.

## Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som framträtt senare än två år från garantitidens början
- kostnader att avhjälpa själva felet.

## 1.7.8.1 Undantag

### Rishtagande

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade framkallat uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. Detsamma gäller om den försäkrade annars måste antas ha handlat eller underlåtit att handla i medvetande om att detta innebar betydande risk för att skadan skulle inträffa.

Ersättning lämnas dock om den försäkrade kan visa att denne inte varit medveten om eller borde ha varit medveten om skaderisken. Med den försäkrade likställs den försäkrades anställda i ledande ställning inom företaget eller på platsen.

### Bedrägeri

Försäkringen gäller inte för skada genom bedrägeri, försäkring eller andra förmögenhetsbrott enligt brottsbalken kap 9 och 10.

### Fel

Försäkringen gäller inte för

- kostnad att åtgärda fel i material eller i utförd arbetsprestation och inte heller för skada på *arbeten* som orsakats av sådant fel
- kostnad för att åtgärda *arbeten* som är felaktiga på grund av ofullständiga eller felaktiga beräkningar, ritningar, beskrivningar, råd eller anvisningar och inte heller för skada på *arbeten* som orsakats av sådan felaktighet.

Undantaget avser dock endast sådana kostnader som skulle ha uppkommit om felaktigheten hade åtgärdats omedelbart före skadans uppkomst.

## Skada på

Försäkringen gäller inte för skada på

- begagnad egendom ingående i sådana *arbeten* som utgör *montageverksamhet*  
Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan påvisa att skadan inte till någon del orsakats av bristfällighet eller felaktighet i den begagnade egendomen.
- förbrukningsmaterial ingående i *hjälpmedel*, t ex drivmedel, däck och slangar, filter, linor, packningar, remmar och kedjor, larvband, transportband.  
Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan påvisa att skadan har uppkommit genom plötslig och oförutsedd yttre orsak och skadan skulle ha uppkommit även om egendomen ej varit i drift.

Skadan värderas till högst egendomens *tekniska värde*.

## Skada som består i

Försäkringen gäller inte för skada som består i

- förlust av *datainformation* till följd av fel eller brist hos *datamedia*, felhantering, felprogrammering eller liknande
- gradvis förändring eller annan långtidspåverkan
- förslitning, utmattning, förbrukning, svinn, diffusion, beläggning, avsättning eller fortgående sprickbildning
- erosion, *kavitation* eller *korrosion*,

Försäkringen gäller inte heller för skada på *hjälpmedel* som består i

- sönderfrysning av förbränningsmotor eller till densamma hörande kylsystem.
- att borrarutrustning går förlorad under marknivå

## Skada av annan art

Försäkringen gäller inte för skada

- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller kan avhjälpas genom normal service eller justering.

## 1.8 Räddnings- och Röjningskostnad

### 1.8.1 Räddningskostnad

I samband med skada som omfattas av försäkringen lämnas ersättning för kostnad för sådan åtgärd som det åligger försäkrad att vidtaga enligt Allmänna avtalsbestämmelser punkt 1.6 (Räddningsplikt) för avvärjande eller begränsning av ersättningsbar skada om åtgärden med hänsyn till omständigheterna varit skäligen. Ersättning lämnas även för egendomsskada genom att försäkrad egendom skadas, förkommer eller stjäls i samband med skäligen räddningsåtgärd. Räddningskostnad som understiger självrisken ersätts inte.

## Undantag

Försäkringen ersätter inte kostnad

- i den mån rätt till ersättning föreligger enligt lag eller särskild författning eller på grund av annan försäkring, garanti eller annat avtal
- för påfyllning av släckmedel efter räddningsåtgärd när
  - premiereduktion lämnats för att släckanläggning finns
  - släckanläggning är ett krav för försäkringens giltighet.

## Högsta ersättning

Den sammanlagda ersättningen för räddningskostnad och skada begränsas till dubbla försäkringsbeloppet för respektive egendomsslag.

## 1.8.2 Röjningskostnad

I samband med skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för röjningskostnad (rivning, röjning, sanering, borttransport, destruktion samt deponering). Ersättning lämnas endast för röjningskostnad avseende försäkrad egendom och endast för kostnad som uppkommer inom ett år från skadetillfället. Röjningskostnad som understiger självrisken ersätts inte.

### Högsta ersättning

Trygg-Hansas åtagande att betala röjningskostnader är, om inte annat avtalats, vid varje skada begränsat enligt nedan.

Den sammanlagda ersättningen för röjningskostnader och egendomsskada som drabbar försäkrad inom en fastighet, med undantag för skada på luft, mark, vattentäkt, sjö eller vattenområde eller på grundvatten är begränsad till det sammanlagda försäkringsbeloppet utökat med 10 %. Denna utökning är dock begränsad till 50 basbelopp. Detta gäller oavsett om egendomen är försäkrad enligt flera försäkringar i Trygg-Hansa.

Ersättning för röjningskostnader vid förorening av eller annan inverkan på luft, mark, vattentäkt, sjö eller vattenområde eller på grundvatten är begränsad till 10 basbelopp.

Den sammanlagda ersättningen för skada och röjningskostnad, vad avser *hjälpmedel*, är begränsad till det sammanlagda värdet av skadade *hjälpmedel* utökat med 10%.

Vid fullvärdesförsäkring för *byggnad* beräknas ersättningsbegränsningen enligt första stycket ovan på det av Trygg-Hansa premiegrundande kalkylbeloppet. Vid annan beloppslös försäkring är röjningskostnaden begränsad till 50 basbelopp.

Vid skada enligt skadehändelse där högsta ersättning anges är dock den sammanlagda ersättningen för röjningskostnader och egendomsskada begränsad till under respektive villkorspunkt eller i försäkringsbrevet angiven högsta ersättning.

Vid *förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen för röjningskostnad och skada till försäkringsbeloppet.

## 1.9 Säkerhetsföreskrifter

### Definition

Med säkerhetsföreskrift avses i 4 kap 6 § 2 st. försäkringsavtalslagen (2005:104), en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

### Allmänna säkerhetsföreskrifter

För försäkringen gäller föreskrift som meddelats i lag, av myndighet, tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande. Det finns exempelvis föreskrifter för elsäkerhet, explosiva och brandfarliga varor, kemiska produkter och miljöskydd. Föreskrifterna kan även gälla anvisningar om service och underhåll.

### Särskilda säkerhetsföreskrifter

Utöver ovan angivna allmänna säkerhetsföreskrifter gäller särskilda säkerhetsföreskrifter. Sådana säkerhetsföreskrifter kan förekomma under respektive villkorspunkt eller i övrigt framgå av försäkringsavtalet, exempelvis av besiktningsprotokoll till vilket försäkringsbrevet hänvisar.

### Vilka som ska följa säkerhetsföreskrifterna

Den försäkrade svarar gentemot Trygg-Hansa för att säkerhetsföreskrifterna följs av

- den försäkrades företagsledning
- övriga anställda hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade
- annan som har att tillse att föreskriften följs.

## Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

### Huvudregel

Enligt 8 kap 12 § försäkringsavtalslagen (2005:104), är försäkringsbolaget fritt från ansvar när en föreskrift inte följts, om inte åsidosättandet kan antas saknat betydelse för skadan. Kan den försäkrade göra antagligt att skadan delvis skulle ha inträffat oavsett om säkerhetsföreskriften följts lämnas ersättning i denna del.

### Allmänna säkerhetsföreskrifter

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skadan, ändå betala viss ersättning då allmänna säkerhetsföreskrifter inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln ersätts ändå men med avdrag med 20 %, dock lägst 0,5 basbelopp och högst 10 basbelopp.

### Särskilda säkerhetsföreskrifter

För de särskilda säkerhetsföreskrifterna gäller huvudregeln om inte annat framgår under respektive säkerhetsföreskrift.

## 1.9.1 Säkerhetsföreskrifter avseende brand

### Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts 1.9.1.1 och 1.9.1.2

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att när åsidosättandet haft betydelse för skadan ändå betala viss ersättning då säkerhetsföreskrifterna i 1.9.1.1 (Brandfarliga heta arbeten) eller 1.9.1.2 (Utomhus förvaring - brännbart material) inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln ersätts ändå men med ett avdrag med 30 %, dock lägst ett och högst 10 basbelopp.

#### 1.9.1.1 Brandfarliga heta arbeten

Säkerhetsregler för Heta Arbeten utarbetade av försäkringsbolagen och Svenska Brandförsvarsförbundet (SBF). Reglerna gäller för tillfällig arbetsplats där Heta Arbeten utförs och fara för brand kan föreligga.

#### Allmänt

**HETA ARBETEN:** Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

**BRANDSKYDDANSVARIG:** Den som avser att bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (t ex ägare eller brukare av fastighet eller total- /generalentreprenör) ska skriftligen utse en tillståndsansvarig, som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, ska den brandskyddsansvarige

- utfärda tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsförbundets (SBFs) blankett "Tillstånd/Kontrollista" för heta arbeten eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt
- under arbetenas utförande förvissa sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta. Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

#### Säkerhetsregler

**Säkerhetsregel nr 1 - BEHÖRIGHET:** Den som ska utföra brandfarliga heta arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildningen ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBFs utbildningskommitté för heta arbeten.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

**Säkerhetsregel nr 2 - BRANDVAKT:** Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen - även under arbetsrast - under den tid som de heta arbetena utförs och under den efterbevakningstid - minst en

## Basvillkor - EntreprenadPlus

timme – eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i Tillståndet. Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört. Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Säkerhetsregel nr 3 - BRANDFARLIG VARA: För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit bandfarlig vara ska tillstånd inhämtas av kommunens brand- eller räddningschef.

Säkerhetsregel nr 4 - STÄDNING OCH VATTNING: Arbetsplatsen ska vara städad och vid behov vattnad.

Säkerhetsregel nr 5 - BRÄNNBART MATERIAL: Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska flyttas bort, skyddas eller avskärmas genom övertäckning.

Säkerhetsregel nr 6 - DOLDA BRÄNNBARA BYGGNADSDELAR: Värmeledande konstruktioner och dolda byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran samt vid konstaterad brandfara skyddas samt kunna göras åtkomliga för omedelbar släckinstas.

Säkerhetsregel nr 7 - OTÄTHETER: Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Säkerhetsregel nr 8 - SLÄCKUTRUSTNING: Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinstas. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A233BC (minst 6 kg).

Vid takläggning krävs: Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med mist effektivitetsklass 34A233BC (minst 6 kg) samt brytverktyg (t ex pikyxa) och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, t ex vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, ska utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A233BC (mist 6 kg).

Säkerhetsregel nr 9 - SVETSUTRUSTNING: Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för bränningsgas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

Säkerhetsregel nr 10 - LARMNING: Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll. Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

Säkerhetsregel nr 11 - TORKNING OCH UPPVÄRMNING: Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Säkerhetsregel nr 12 - TORKNING AV UNDERLAG OCH APPLICERING AV TÄTSKIKT: Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300 grader C.

Säkerhetsregel nr 13 - SMÄLTNING AV ASFALT: Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBFs "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger".

### 1.9.1.2 Utomhusförvaring - brännbart material

På annan tid än under normal arbetstid eller öppethållande får inte - emballage, avfall eller annat brännbart material förvaras på öppen, olåst lastkaj eller på plats utomhus, t.ex. öppen, olåst container/sopkärl, inom sex meter från byggnad eller skärmtak. För verksamhet som har öppet dygnet runt gäller föreskriften mellan klockan 22-06.

### Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts 1.9.1.3 – 1.9.1.8

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att när åsidosättandet haft betydelse för skadan ändå betala viss ersättning då säkerhetsföreskrifterna 1.9.1.3 - 1.9.1.8 inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln ersätts ändå men med ett avdrag med 20 %, dock lägst ett och högst 10 basbelopp.

### 1.9.1.3 Brandsläckning och larm

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av Trygg-Hansa.

### 1.9.1.4 Branddörr och sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren och sektioneringen vid rökutveckling.

### 1.9.1.5 Tobaksrökning

Om Trygg-Hansa medgett detta får rökning ske

- på särskild härför anvisad plats.

På övriga platser får rökning inte ske. Plats eller område där rökning inte får ske ska markeras tydligt.

### 1.9.1.6 Uppvärmningsanordningar

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller -explosionsfarliga utrymmen. Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad endast i samband med byggnads- och anläggningsarbeten.

### 1.9.1.7 Förbränningsmotordrivet fordon

Förbränningsmotordrivet fordon får inte utan medgivande av Trygg-Hansa garageras/ställas upp inom fabriktions- eller lagerlokal eller upplag. På förbränningsmotordrivna fordon, som inte tillhör verksamheten, får reparationer eller service ej utföras inom försäkringslokal. Föreskriften gäller inte om den normala verksamheten i försäkringslokalen är reparationer/ service av motordrivna fordon.

Förbränningsmotordrivna fordon, t ex truck, lastmaskin, personbil, traktor, lastbil, motorredskap, terrängmotorfordon etc. får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare sker på ett betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt
- fordonet är försett med handbrandsläckningsredskap
- fordonet är försett med batterifrånskiljare och är spänningslöst då det ej används
- fordonet är försett med helautomatisk släckanläggning enligt SBF 127 då omgivande miljö är brand-/explosionsfarligt eller innehåller lättantändligt brännbart material samt att Trygg-Hansa lämnat medgivande därtill.

#### Laddningsplats för batteri

Plats för laddning av batterier till fordon, truckar, städmaskiner etc. ska anordnas i enlighet med Arbetsmiljöverkets Författningssamling, AFS 1988:4 samt enligt Svensk Standard, SS-EN 50272-3.

Varaktig märkning eller stängsel ska anordnas på golv minst 1,5 m från batteriets/fordonets sidor. Inget brännbart material får finnas inom detta område. Alternativt ska finnas avskärmningar av obrännbart material mot brännbart material inom 1,5 m avstånd. På laddningsplats får ej finnas brännbart material inom 4 m höjd om det ej är avskilt med obrännbart material. Laddning ska ske med permanent installerad laddare, alternativt godkänd mobil laddare.

### 1.9.1.8 Timer

Elektriska apparater som kan orsaka överhettning, t ex bastuaggregat, kokplattor, spis, vattenkokare, brödrost, kaffebryggare etc. ska vara försedda med en korttidstimer. Föreskriften avser inte produktionsapparater, fasta uppvärmningsanordningar etc.

## 1.9.3 Egendomsförsäkring - Dator och Datainformation

För försäkringen gäller följande särskilda säkerhetsföreskrifter för dator och datorinformation.

## Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följs

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att när åsidosättandet haft betydelse för skadan ändå betala viss ersättning då säkerhetsföreskrifter under 1.9.3 inte följs. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln ersätts ändå men med ett avdrag med 20 %, dock lägst 0,5 och högst 10 basbelopp. Skulle säkerhetskopia inte ha framställts sker ingen avvikelse från huvudregeln under 1.9 Säkerhetsföreskrifter.

Om säkerhetsföreskrifterna enligt 1.9.3.2.1 - 1.9.3.2.4 vid förvaring och hantering av dataprogram och datainformation inte iakttagits lämnas ingen ersättning för den merkostnad som uppstått till följd av detta.

## Inledande föreskrifter

Den försäkrade ska ha

- upprättat rutiner för felhantering som omfattar alla system jämte dokumentation av [alla system](#) i anläggningen
- vidtagit rimliga åtgärder för att undvika avbrott/störningar och ha upprättat en katastrofplan (organisation och reservrutiner) för att klara ett totalt datorbortfall. Planen skall testas och personalen övas kontinuerligt.
- utsett en namngiven person (säkerhetsansvarig), jämte ersättare, som svarar för att
  - dokumenterade säkerhetsrutiner finns och följs
  - *datorer, datainformation, system och program* underhålls samt att behörighetssystem och säkerhetsutrustning används.

### 1.9.3.1 Dator

Datoranläggning (server) ska

- ges sådan placering (inom byggnaden/området) att skador från den yttre kringmiljön i möjligaste mån elimineras
- vara försedd med
  - tillförlitlig och erforderlig kraftförsörjning samt ha ett för elmiljön lämpligt utformat skydd
  - separat och lämpligt utformat luftbehandlingssystem

#### Servicerutiner

##### Minidatorer

Servicerutiner (t ex genom serviceavtal med leverantör /serviceföretag) med föreskrifter om förebyggande underhåll (översyn, test, kontroll, justering och liknande skyddsapplikationer) ska finnas dokumenterade och dess efterlevnad skall finnas journalfört.

Anmärkning: Föreligger serviceavtal har Trygg-Hansa rätt att få kopia av avtalet. Ändras avtalet ska detta utan dröjsmål meddelas Trygg-Hansa.

### 1.9.3.2 Dataprogram och Datainformation

#### 1.9.3.2.1 Förvaring av originalprogram

Originalexemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att originalexemplaret och installerat program inte kan skadas vid samma tillfälle.

#### 1.9.3.2.2 Förvaring av licensbevis

Licensbevis skall förvaras på sådant sätt att licensen och installerat program inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

#### 1.9.3.2.3 Rutiner för säkerhetskopiering

Säkerhetskopia av modifierad programvara och datainformation ska framställas dagligen, under arbetsdag, eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom den försäkrades verksamhetsområde. Säkerhetskopian skall vara korrekt och funktionsduglig.

#### 1.9.3.2.4 Förvaring av säkerhetskopia

Säkerhetskopia av modifierad programvara och datainformation ska förvaras skild från originalet på sådant sätt att kopian och originalet inte kan skadas vid samma tillfälle.

### 1.9.4 Krav på inbrottskydd och åtgärder för att förhindra stöld

#### 1.9.4.1 Krav på åtgärder för att förhindra stöld

Vid stöld gäller att rimliga säkerhetsåtgärder ska ha vidtagits med hänsyn till egendomens värde och stöldbegärlighet samt förhållandena i övrigt.

Exempel på rimliga åtgärder för att förhindra stöld är att värdefull egendom ska låsas in i lokal eller inhägnad eller låsas fast så att egendomen inte utan stora svårigheter kan stjälas.

Exempel på rimliga säkerhetsåtgärder för att förhindra stöld ur transportmedel är att

- inte lämna egendomen på öppet flak eller flak täckt med kapell när transportmedlet lämnas utan uppsikt
- inte lämna kvar startnyckel i fordon eller i närheten av fordonet
- låsa förarhytt, takbox eller annan skåpanordning av trä, plåt, plast eller annat hårt material när egendomen förvaras i dessa.

#### Påföljd när föreskrift inte följts

Om föreskrifterna ovan inte följts tillämpas huvudregeln enligt 1.9 Säkerhetsföreskrifter.

#### 1.9.4.2 Larmkrav vid stöld ur transportmedel

Om det i försäkringsbrevet anges att transportmedlet är försett med godkänt inbrottslarm, ska sådant vara installerat och inkopplat/ aktiverat.

#### Påföljd när föreskrift inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skada, ändå betala viss ersättning då kravet på larm ovan inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln i 1.9 Säkerhetsföreskrifter, ersätts ändå men med ett avdrag med 0,1 basbelopp.

#### 1.9.4.3 Krav på inbrottskydd för arbetsområdeslokal

Försäkringen gäller med följande krav på inbrottskydd avseende arbetsområdeslokal\*.

\*Med arbetsområdeslokal avses här skjul och bodar, containrar, lokal inom byggnad som är under arbete och liknande utrymmen där egendom som försäkras enligt villkoret för *arbetsområde* förvaras.

#### Allmänt om inbrottskyddskrav

För försäkringen gäller att föreskrivna skyddskrav ska vara uppfyllda och att samtliga föreskrivna skyddsanordningar ska vara i funktion exempelvis

- lås ska vara låsta
- regler ska vara reglade
- larmanläggningar ska vara aktiverade
- nyckel, kombination eller kod ska inte lämnas i lås eller förvaras i omedelbar anslutning till lås

Skyddskraven gäller såväl ingångs- som utgångsvägar. Samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som disponeras av försäkringstagaren anses som en och samma arbetsområdeslokal. Vilken skyddsklass som gäller framgår av försäkringsbrevet. Skyddskraven framgår nedan.

# Basvillkor - EntreprenadPlus

För att uppfylla skyddskraven arbetsområdeslokal ska nedanstående krav för Skyddsklass 1, med tillägg i krav på låsning av dörr, port och lucka samt container uppfyllas, se nedan.

## Skyddsklass 1

För Skyddsklass 1 gäller följande krav på inbrottskydd. Hur inbrottskyddet ska vara utfört finns beskrivet i Trygg-Hansas folder - Inbrottskydd - Skyddsklass 1.

Foldern kan beställas

- per telefon, 077-11 11 700
- per e-post, [foretag@trygghansa.se](mailto:foretag@trygghansa.se)
- på vår hemsida, [www.trygghansa.se/foretag](http://www.trygghansa.se/foretag)

## Omslutningsyta

Försäkringslokalens omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr, fönsterenhet m m.) ska - såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar - i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvåra bortförandet av stöldgods.

## Väggar, golv och tak

Ytterväggar av sten, betong, tegel, lättbetong, trä, två lager plåt eller flerskiktsväggar av blandade material med motsvarande styrka är godtagbara. För golv och tak godtas utförande som ger ett likvärdigt skydd mot inbrott som vägg enligt ovan.

## Dörr, port och lucka

Ytterdörrar, -portar och -luckor av trä, aluminium och stål samt inbrottskyddande jalousier som uppfyller Trygg-Hansas krav är godtagbara. Dörrenheten ska vara i gott skick och monterad enligt tillverkarens anvisningar.

## Låsning av dörr, port och lucka

Låsning ska ske med låsenhet som uppfyller Trygg-Hansas krav för *godkänd låsenhet* eller med av Trygg Hansa godtagen elektromekanisk låsanläggning. Observera att låset inte får vara försett med fungerande vred/nödutrymningsbeslag. Även utåtgående dörrar, portar och luckors bakkant ska säkras mot uppbygning.

Dörr, port eller lucka kan istället vara försedd med en låsbom vilken är certifierad enligt SSF:s norm för hänglås och hänglåsbeslag i lägst klass 4, ( se [www.ssf.nu](http://www.ssf.nu)). Låsanordningen ska vara monterad enligt tillverkarens anvisningar. Se även Definitioner för Godkänd låsenhet, punkt 6.5.

## Fönster

Fönster och fönsterkarmar samt övriga glasade partier ska vara i gott skick samt vara utförda och monterade så att de inte utan svårighet kan demonteras. Öppningsbart fönster, oavsett belägenhet (även i dörr, port och lucka) ska vara stängt och invändigt reglat. Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har *inkrypningskydd*.

## Brandventilator

Brandventilator ska antingen vara stängd och reglad med endast från insidan åtkomlig mekanisk reglingsanordning eller ha *inkrypningskydd*.

## Annan öppning

Annan öppning i omslutningsyta som är större än 150 x 300 mm ska ha av Trygg-Hansa godtagbart *inkrypningskydd*.

## Container

Med tillämpning av skyddskraven enligt Skyddsklass 1 som framgår ovan gäller också att

- containers omslutningsyta ska bestå av minst 1,5 mm stålplåt eller annat utförande som i det särskilda fallet har godkänts av Trygg-Hansa

- eventuellt fönster eller annan öppning ska vara försedd med *inkrypningskydd* vilket är certifierat enligt SSF:s norm för lägst klass 3.

### Påföljd när föreskrift inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skada, ändå betala viss ersättning då kravet på inbrottsskydd ovan inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln i 1.9 Säkerhetsföreskrifter, ersätts ändå men med ett avdrag med 0,3 basbelopp.

### 1.9.4.4 Egendom utomhus - Krav på inbrottsskydd avseende inhägnat område

#### Påföljd när föreskrift inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skada, ändå betala viss ersättning då kravet på inbrottsskydd ovan inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln i 1.9 Säkerhetsföreskrifter, ersätts ändå men med ett avdrag med 0,3 basbelopp.

#### Omslutningsyta

Området där den försäkrade egendomen förvaras ska vara omsluten av en inhägnad (stängsel, vägg, grind, port med mera), som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvårar bortförande av stöldgods.

#### Inhägnad

Inhägnaden ska bestå av stängsel eller vägg och vara minst 2,20 meter högt, varav de översta 0,20 m utgörs av minst två rader taggtråd. Inhägnaden ska anslutas till marken så att inkrypning under inhägnaden förhindras. Inhägnadens fastsättningsanordningar, stolpar, stag med mera ska vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt.

#### Exempel på godtagbart utförande

- flätverksstängsel av minst 3 mm tjock ståltråd med maskstorlek inte överstigande 50 x 50 mm
- vägg av trä minst 25 mm tjock
- vägg av stålplåt minst 1 mm tjock.

#### Grind, port och dörr

Grind, port och dörr ska uppfylla samma krav på skydd som stängsel och vägg enligt ovan.

#### Låsning av grind, port och dörr

Låsning ska ske med låsenhet som uppfyller Trygg-Hansas krav för *godkänd låsenhet* eller med av Trygg-Hansa godtagen elektromekanisk låsanläggning. Observera att låset inte får vara försett med fungerande vred/nödutrymningsbeslag. Vid gångjärnen ska finnas spärranordning som förhindrar avlyftning av grind i stängt läge. Port och dörr ska vara försedd med likvärdigt skydd.

### 1.9.5 Krav på åtgärder vid VVS-installationer och arbete i våtutrymmen

VVS-installation eller arbete i våtutrymme skall ha utförts enligt materialleverantörens typgodkända anvisningar, Boverkets regler och anvisningar och/eller gällande branschregler. De branschregler som avses är till exempel regler från Bygggeramikrådet, AB Svensk våtrumskontroll, Målarmästarna och Säker vatteninstallation.

### Påföljd när föreskrift inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skada, ändå betala viss ersättning då kraven på åtgärder i 1.9.5 inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln i 1.9 Säkerhetsföreskrifter ersätts ändå men med ett avdrag med 30%, dock lägst ett halvt och högst 10 *basbelopp*.

## 1.10 Skadevärderingsregler

### Allmänt

Skada på egendom värderas enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

### Värdeminskning

Avdrag som föranleds av att egendom minskat i värde genom ålder och bruk görs både på material och arbete, samt även för rivning och återställande med samma avdragsprocent, (se lista på åldersavdrag nedan) som drabbar den egendom som ersätts.

### Eget arbete

Ersättning för kostnad för egen arbetstagare som arbetar med att återställa skadad egendom eller information, begränsas till försäkringstagarens faktiska egenkostnad för arbetstagaren, dock högst marknadsmässig lön plus lönebikostnader för den typ av arbete arbetstagaren utfört i skadan. Med egenkostnad menas direkt lön plus lönebikostnader.

Om försäkringstagaren kan visa att täckningsbidrag förloras när arbetstagaren utför samma typ av arbete, som denne normalt utför och återställer skada i stället för arbete som direkt skulle ha debiterats kund, ersätts försäkringstagarens externa timdebitering för arbete som arbetstagaren normalt utför.

Ersättning för egen arbetstagares arbete i skada samordnas med eventuell ersättning från avbrottsförsäkring. Skada på *arbeten* och *hjälpmedel* värderas enligt skadevärderingsreglerna för *maskiner/inventarier* (se 1.10.2).

## 1.10.2 Maskiner/Inventarier

### 1.10.2.1 Maskiner/Inventarier som återställs

Om *återställande* sker för försäkringstagarens räkning värderas skadan med nedanstående begränsningar till kostnaden för att utan dröjsmål återställa egendomen på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. Återställandet måste ske senast inom två år. Vid skadevärdering beaktas ändrade kostnader på grund av prisändring under återställandetiden.

Merkostnad genom reparation på övertid eller genom transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel beaktas inte.

Den värdeminskning egendomen efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan beaktas inte. Utökas i samband med återställandet skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska vid skadevärderingen skälig hänsyn tas till detta. Merkostnad på grund av myndighetsbeslut angående konstruktion, utförande, eller användning ersätts inte.

### Begränsningar

#### Halva värdet

Vid skada på egendom vars *tekniska värde* är lägre än halva *nyanskaffningsvärdet* värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till egendomens *tekniska värde*. För vissa typer av egendom finns särskilda värderingsregler, se nedan.

#### Dator yngre än 12 månader

Vid skada på *dator* som är yngre än 12 månader, räknat från den tidpunkt då egendomen levererades som nyttillverkad, värderas skadan till nyanskaffningsvärdet, dvs nyanskaffningskostnaden för införskaffande av likvärdig dator.

#### Dator äldre än 12 månader

## Basvillkor - EntreprenadPlus

Vid skada på *dator* som är äldre än 12 månader, räknat från den tidpunkt då egendomen levererades som nyttillverkad, värderas skadan till en viss procentsats beräknat på nyanskaffningskostnaden, se nedan angivna värderingstabell.

Datorns ålder	Mån 12-18	Mån 19-36	Mån 37-54	Mån Äldre än 54
Ersättningen i procent	60	40	30	20

### Verktyg och mindre maskiner yngre än 24 månader

Vid skada på *verktyg och mindre maskiner* \* yngre än 24 månader, räknat från den tidpunkt då egendomen levererades som nyttillverkad, värderas skadan till nyanskaffningsvärdet, dvs nyanskaffningskostnaden för införskaffande av likvärdig mindre maskin och verktyg.

\* Med verktyg och mindre maskiner avses här handverktyg, mindre redskap och eldrivna verktyg vars enskilda värde är högst 0,5 basbelopp.

### Verktyg och mindre maskiner äldre än 24 månader

Vid skada på *verktyg och mindre maskiner* som är äldre än 24 månader, räknat från den tidpunkt då egendomen levererades som nyttillverkad, värderas skadan till en viss procentsats beräknat på nyanskaffningskostnaden, se nedan angivna värderingstabell.

Verktyg och mindre maskiners ålder	Mån 24-48	Mån 49-60	Mån 61-72	Mån Äldre än 72
Ersättningen i procent	65	50	40	20

### Motordrivna fordon

Vid skada på motordrivna fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) och släpfordon till dessa samt skogsmaskin (t ex processor eller fällare) värderas skadan alltid till högst egendomens *tekniska värde*.

### Lindningar (el - utrustning)

Skada på lindningar - och på grund härav uppkomna skador på plåtar - till elektrisk utrustning värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till lindningarnas och plåtarnas *tekniska värde*.

Vid beräkningen av det tekniska värdet skall för

- elektriska motorer och generatorer med märkeffekt större än 100 kW samt transformatorer avsedda för in- eller utspänning större än 12 kV avdrag för värdeminskning görs på lindningarnas och plåtarnas *nyanskaffningsvärde* (dvs kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) med
  - 5 % per år för motorer;
  - 4 % per år för generatorer;
  - 3 % per år för transformatorer

räknat från en tidpunkt som för

- motorer börjar 10 år och för generatorer och transformatorer börjar 15 år efter det att utrustningen togs i bruk som ny eller senast omlindades.

Avskrivningen är maximerad till 80 %.

Om driftsförhållandena är sådana att värdeminskningen på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som ovan angivits, skall detta beaktas genom att procentsatsen ökas och tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

### 1.10.2.2 Maskiner/Inventarier som inte återställs

Återställs inte den skadade egendomen av försäkringstagaren inom två år eller återställs den för annans räkning, värderas skadan till skillnaden i egendomens *ekonomiska värde* omedelbart före och efter skadan.

### 1.10.3 Varor

Skada värderas till *varornas* värde enligt nedan med avdrag för eventuellt restvärde.

#### Varor anskaffade för försäljning

Varorna värderas till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya av samma slag. Om varornas värde före skadan har minskat på grund av inkurans eller annan omständighet beaktas detta vid värderingen.

#### Varor som den försäkrade tillverkat

Varorna - även varor under tillverkning - värderas till tillverkningskostnaderna - direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverknings och administrationsomkostnader - vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket egendomen då hade kunnat försäljas.

#### Varor som är sålda och färdiga för leverans

Varorna värderas i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor till det avtalade försäljningspriset, minskat med inbesparade kostnader. För varor som återanskaffas beaktas vid skadevärderingen ändrade kostnader på grund av prisändring under skälig tid för återanskaffande.

### 1.10.4 Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år nedläggs för att återställa den information som förlorats och är nödvändig för rörelsens fortsatta verksamhet.

#### Datainformation

Med normala kostnader avses kostnader för

- återställande av data från säkerhetskopior, inbegripet manuell inmatning av data där sådan erfordras
- återställande av system-, standard- och applikationsprogram från säkerhetskopior,

dock beaktas inte de kostnader som

- avser avlägsnande av programfel eller ändringar av program när program återställs eller ersätts
- orsakats av att information inte kan återskapas
- avser rättning av felaktiga av användare manuellt registrerade data
- avser merkostnad genom arbete på övertid.

#### Programlicenser

Med normala kostnader avses kostnader för ny programlicensavgift om försäkringstagaren enligt användaravtal med leverantör/konstruktör åtagit sig att svara för förlorat hårdvarulås.

### 1.10.5 Värdehandlingar och värdebevis

#### Värdehandlingar

Skada värderas till de normala kostnader som inom 2 år nedläggs på återställandet.

#### Värdebevis

Skada värderas till vad det skulle ha kostat att ersätta dem med nya av samma slag.

## 1.10.6 Kunders egendom

Skadan värderas efter de regler som gäller för den objekttyp egendomen skulle ha tillhört om den varit försäkringstagarens, t ex *maskiner/inventarier* eller *varor*. Kan separat försäkring tecknas för egendomen, t ex motorfordons-, båt- eller hemförsäkring, värderas skadan enligt tillämpliga villkor i Trygg-Hansa.

I skadevärderingen ska även inräknas råmaterial och nedlagt arbete som utförts av försäkringstagaren på skadad egendom. Beträffande värderingen av eget arbete, se inledning av 1.10.

## 1.10.7 Arbetstagares egendom

Skada på *arbetstagares egendom* som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt reglerna i detta. Skada på *arbetstagares egendom* i övrigt värderas enligt tillämpliga villkor för hemförsäkring i Trygg-Hansa.

## 1.11 Ersättningsregler

Ersättning beräknas enligt följande

- skada värderad enligt 1.10 (Skadevärderingsregler)
  - räddningskostnad enligt 1.8.1
  - röjningskostnad enligt 1.8.2
- med avdrag för
- självrisk enligt 1.6

i förekommande fall beaktas

- beloppsbegränsningar, t. ex förstarisk-belopp, angiven högsta ersättning m.m.
- eventuell underförsäkring vid helvärdesförsäkring

i förekommande fall görs

- reducering p.g.a. fareökning eller att premiegrundande uppgifter är felaktiga eller har ändrats sist avräknas eventuell påföljd då säkerhetsföreskrift 1.9 inte följts.

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är större.

Skadan ersätts intill försäkringsbeloppet, dock med tillämpning av de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

### 1.11.5 Panträtt i fast egendom

För den som har panträtt i fast egendom gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringserättning (SFS 2005:105).

### 1.11.6 Ersättningsregler i övrigt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdeskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdeskatt.

Trygg-Hansa har rätt att istället för att betala kontant ersättning låta återställa skadad egendom eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Trygg-Hansa är inte skyldigt att överta skadad egendom men äger rätt att efter värdering överta större eller mindre del därav.

Kommer egendom, för vilken ersättning utgetts, till rätta är denna Trygg- Hansas egendom och egendomen ska snarast ställas till Trygg-Hansas förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

### 1.11.7 Tidpunkt för betalning av ersättning samt räntebestämmelser

Ersättning skall betalas senast en månad efter det att den försäkrade full gjort vad som åligger honom enligt 1.12 (Skaderegleringsbestämmelser). Om polisutredning av betydelse för den försäkrades rätt till ersättning in letts äger Trygg-Hansa avvakta med betalning av ersättning till dess utredningen slutförts.

Ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, skall betalas senast 30 dagar efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad *byggnad* överklagats och Trygg-Hansa på grund av detta väntat med att betala ut ersättning skall ersättningen betalas senast 30 dagar efter det att Trygg-Hansa fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas skall ersättning betalas senast 30 dagar efter det att Trygg-Hansa erhållit utredningen eller värderingen. För den tid som utbetalningen fördröjts genom detta betalas ränta enligt Riksbankens referensränta.

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än en procent av *basbeloppet*. Utöver ovan angiven ränta har försäkringstagaren inte rätt till ersättning för skada eller förlust vid dröjsmål med utbetalning av skadeersättning.

## 1.12 Skaderegleringsbestämmelser

Hänvisning: Beträffande åtgärder som åligger försäkrad att vidta vid inträffad skada eller vid skada som befaras kan inträffa, se Allmänna avtalsbestämmelser 1.6 ( Räddningsplikt).

### 1.12.1 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningsanspråk mot Trygg-Hansa ska anmälas så snart som möjligt.

Dessutom ska den som begär ersättning vid stöld, inbrott, rån eller annat brott snarast göra polisanmälan och insända en kopia av den till Trygg-Hansa.

Om den som begär ersättning underlåter att anmäla ett försäkringsfall utan oskäligt dröjsmål och försummelsen leder till skada för Trygg-Hansa kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

### Regress- och dubbelförsäkringsöverenskommelsen

Krav från annat försäkringsbolag i enlighet med den mellan försäkringsbolagen träffade regress- och dubbelförsäkringsöverenskommelsen regleras av Trygg-Hansa utan att skadeanmälanfrån den försäkrade krävs.

### 1.12.2 Anspråk på ersättning

Anspråk på ersättning ska framställas till Trygg-Hansa snarast och senast sex månader från det att den som begär ersättning fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning. Framställs anspråket senare är Trygg-Hansa fritt från ansvar. Se även Allmänna avtalsbestämmelser punkt 1.13 Preskriptionsregler.

### 1.12.3 Skyldighet vid skadereglering

Upplysningar och medverkan med mera.

Den som begär ersättning är skyldig att specificera sitt ersättningsanspråk och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom, skadad och oskadad, med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan. Den som begär ersättning är även skyldig att på anmodan styrka ersättningsanspråket genom att lämna de upplysningar som står till buds, tillhandahålla verifikationer, bevis och andra

handlingar som behövs för att bedöma Trygg-Hansas ansvarighet och ersättnings storlek. Kostnader för detta ersätts inte.

Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning ska den som begär ersättning skaffa och sända in dessa handlingar till Trygg-Hansa.

Den som begär ersättning är också skyldig att låta Trygg-Hansa besiktiga skada samt på annat sätt medverka till utredningen av försäkringsfallet eller av Trygg-Hansas ansvar. Om den som begär ersättning åsidosätter sin skyldighet att lämna upplysningar eller medverka i skadeutredningen med mera och försummelsen leder till skada för Trygg-Hansa kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

### Anvisningar

Trygg-Hansa har rätt att utfärda anvisningar om återanskaffning och reparation samt tillvarata skadad egendom innan sådana åtgärder vidtas. Om Trygg-Hansa meddelar anvisningar om val av reparatör, leverantör eller metod för reparation eller sanering är den som begär ersättning skyldig att följa dessa. Trygg-Hansa har emellertid inget ansvar för anlitade reparatörens eller leverantörers åtaganden. Oavsett om Trygg-Hansa har anvisat reparatör eller leverantör är försäkringstagaren beställare. Iakttar den som begär ersättning inte vad som här sagts är Trygg-Hansas ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle uppkommit om anvisningarna följts.

### 1.12.4 Oriktiga uppgifter med mera

Om den som begär ersättning av Trygg-Hansa efter ett försäkringsfall uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppgett, förtigt eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning från försäkringen, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Ersättningsbegränsningen gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

## 2 Avbrottsförsäkring inklusive extrakostnader beräknad på årsomsättningen

---

### 2.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom innehavare av försäkrad rörelse.

### 2.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller under *ansvarstiden* för avbrott till följd av under försäkringstiden inträffad egendomsskada eller händelse enligt 2.7. *Ansvarstiden* anges i försäkringsbrevet och räknas från den tidpunkt egendomsskada eller annan händelse enligt 2.7 inträffat. Med avbrottsid avses den tidsperiod under vilken skadehändelser enligt 2.7 påverkar rörelsens resultat.

### 2.4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser sådan skada som består i bortfall av *täckningsbidrag* i den försäkrade rörelsen och skäliga extrakostnader för åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade rörelsen i den omfattning den skulle haft om skada inte inträffat.

Försäkringen gäller endast för det lagliga intresse som kan omfattas av försäkringen.

Försäkringen gäller endast för de intäkter och kostnader som försäkringstagaren faktiskt har redovisat enligt gällande lagar, regler och bestämmelser.

#### Undantag

Försäkringen gäller inte för

- sådant bortfall av *täckningsbidrag* som beror på
  - att den försäkrade inte utan dröjsmål vidtar erforderliga åtgärder - även av provisorisk art - för att återuppta eller upprätthålla drift av den försäkrade rörelsen
  - förlängd avbrottsid på grund av den försäkrades ekonomiska förhållanden, t ex bristande försäkringsskydd och kapitalbrist
  - bortfall av täckningsbidrag som orsakats av att en del av ansvarstiden utnyttjats för förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess återställande till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets åtgärd.
- egendomsskada eller värdeminskning
- vite genom utebliven eller försenad leverans eller liknande.

### 2.5 Försäkringsbelopp/Högsta ersättning

Ersättningen beräknad enligt 2.10, är vid varje skadetillfälle begränsad till högst den i försäkringsbrevet angivna *årsomsättningen* vid 12 månaders *ansvarstid*.

#### Årsomsättning

Med *årsomsättning* avses försäljningsvärdet enligt senast avslutade räkenskapsår för såld, levererad vara och/eller utförda tjänster exklusive mervärdeskatt. Omfattar senaste räkenskapsår längre eller kortare tid än 12 månader ska omräkning motsvarande 12 försäljningsmånader göras.

#### 2.5.1 Högsta ersättning vid vissa skadehändelser

Trygg-Hansas ersättningsskyldighet är begränsad vid ras, jordskalv och vulkanutbrott samt dammgennombrott samt vid skadegörelse utan samband med inbrott enligt 1.5 (se Kap 1).

## 2.6 Självrisk och karens

### 2.6.1 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från det sammanlagda skadebeloppet, beräknat enligt 2.10 (Skadevärderingsregler) och 2.8 (Räddnings- och Extrakostnader) ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. De självrisker som uttrycks i basbelopp avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

Självrisk är 0,2 basbelopp vid avbrottskada till följd av ersättningsbar egendomsskada. Avtal kan träffas om annan självrisk som då anges i försäkringsbrevet. Vid samtidig egendoms- och avbrottskada tillämpas endast en självrisk, den högsta.

För villkorspunkterna 2.7.1.1 – 2.7.1.3 gäller försäkringen utan självrisk.

### 2.6.2 Karens

Utöver självrisk gäller försäkringen dessutom med *karens* vid varje skadetillfälle. Avdrag skall även göras för på *karenstiden* fallande räddnings- och extrakostnader. *Karenstiden* är 24 timmar.

## 2.7 Försäkrade skadehändelser

Försäkringen gäller för avbrott som uppstått i den försäkrade rörelsen genom

### 2.7.1 Egendomsskada

- att egendomen skadats på i försäkringsbrevet angivet försäkringsställe eller på *arbetsområde* genom sådan egendomsskada som är ersättningsbar enligt 1.7.8 i Kap 1.

#### 2.7.1.1 El-,gas-, vatten eller strömavbrott

- oförutsett avbrott i tillförsel av el, gas, vatten eller värme från inkommande servisledning till den försäkrade verksamheten på grund av att sådan egendomsskada som är ersättningsbar enligt 1.7.8 i Kap 1 inträffat i landbaserad egendom tillhörande leverantören.

Ersättningen vid varje skadetillfälle är, om inte annat avtalats, begränsad till högst 1 Mkr.

#### 2.7.1.2 Avspärrning

- att tillgängligheten till rörelsen förhindrats på grund av att Räddningstjänsten eller Polismyndighet inom ramen för myndighetsutövning och till följd av ett hastigt uppkommet behov avspärrar området på grund av att omedelbar fara föreligger i omgivningen. Ersättning lämnas dock inte sådan myndighets andra avspärrningar som sker inom ramen för planlagda skyddsåtgärder och som försäkringstagaren fått kännedom om under planläggningen för avspärrningen.

Ersättningen vid varje skadetillfälle är, om inte annat avtalats, begränsad till högst 1 Mkr.

#### 2.7.1.3 Skada hos kund eller leverantör

- att leverans enligt leveranskontrakt\* inte kunnat fullföljas beroende på att ersättningsbar skada enligt 1.7.8 i Kap 1 inträffat inom Norden hos försäkringstagarens leverantör eller kund med vilken försäkringstagaren har gällande leveranskontrakt.

Försäkringen gäller inte för avbrott i leverans till eller från leverantör av el, gas, vatten och/eller värme samt tele- datakommunikation.

Ersättningen vid varje skadetillfälle är, om inte annat avtalats, begränsad till högst 1 Mkr, dock lämnas i intet fall ersättning för längre tid än den för leveranskontraktet gällande återstående kontraktstiden.

Med leveranskontrakt menas skriftligt avtal om köp eller försäljning av vara eller tjänst som innehåller uppgift om pris, mängd, tid/ varaktighet mm.

Undantag för skadehändelser enligt ovan

Allmänna undantag enligt i Kap 1 gäller även för avbrottsförsäkringens skadehändelser, dock vad avser leverantörsgaranti, endast till den del avbrottet omfattas av leverantörsgarantin.

## 2.7 Räddnings och extrakostnader

Vid skada som omfattas av avbrottsförsäkringen enligt 2.7 lämnas även ersättning för

- utgift (räddningskostnad) för sådan åtgärd som försäkrad är skyldig att omedelbart vidta enligt Allmänna avtalsbestämmelser punkt 1.6 (Räddningsplikt) för att försöka begränsa skada som redan inträffat eller avvärja skada som kan befaras inträffa. Sådana utgifter ska avse lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade rörelsens drift och efter förmåga söka bereda sådana arbetstagare, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än den ordinarie arbetsuppgiften
- skäliga forcerings- och extrakostnader för åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte inträffat, utöver räddningskostnader enligt ovan.

Medför räddnings- eller extrakostnad nytta endast under *karenstiden* ersätts den inte. Medför räddnings- eller extrakostnad nytta även efter *ansvarstidens* slut ersätts den med ett belopp, som kan anses falla på *ansvarstiden*.

Mer omfattande räddningsåtgärder och andra åtgärder som medför kostnader skall alltid vidtas i samråd med Trygg-Hansa.

## 2.8 Säkerhetsföreskrifter

För avbrottsförsäkringen gäller samma säkerhetsföreskrifter som för egendomsförsäkringen. Dessa kan förekomma under, kapitel 1.9 (Säkerhetsföreskrifter), andra villkorspunkter eller i övrigt framgå av försäkringsavtalet.

Påföljden när säkerhetsföreskrift inte följts framgår under 1.9. eller under respektive säkerhetsföreskrift.

## 2.9 Skadevärderingsregler

Skada regleras efter *ansvarstidens* slut. Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt 2.10.2 (Förlustens storlek) med tillägg av Räddnings- och Extrakostnader (se 2.8).

### 2.9.1 Beräkning av täckningsbidrag

Täckningsbidrag under jäm förelseperiod

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som *ansvarstiden*, dock högst 12 månader. Jämförelseperioden börjar 12 månader före den dag egendomsskadan eller annan i pkt 2.7 angiven händelse inträffat. Överstiger *ansvarstiden* 12 månader ska det beräknade täckningsbidraget under jämförelseperioden ökas med hänsyn till den förlängda *ansvarstiden*.

Förväntat täckningsbidrag

Råder under *ansvarstiden* andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, ska det för jämförelseperioden beräknade beloppet justeras, dvs ökas eller minskas beroende på de ändrade förhållandena. Det justerade beloppet ska anses utgöra det täckningsbidrag som rörelsen skulle ha gett under *ansvarstiden*, om skadan inte inträffat.

Faktiskt täckningsbidrag

Faktiskt täckningsbidrag utgörs av rörelsens *täckningsbidrag* under *ansvarstiden* ökat med

- rörliga kostnader enligt 6 Definitioner – Förklaringar, pkt 6.4 (Definition av täckningsbidrag) till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, såvida inte försäkringstagaren kan visa att de medfört minskning av förlusten

- ett belopp som svarar mot sådant bortfall av täckningsbidrag som orsakats av att en del av *ansvarstiden* - utöver den tid som skulle ha erfordras för att återställa den skadade egendomen i samma skick som före skadan - blivit använd för förbättring, utvidgning eller annan förändring, inbegripet sådan som är en följd av myndighets beslut.

### 2.9.2 Förlustens storlek

Förlusten utgörs av det förväntade täckningsbidraget beräknat enligt ovan minskat med

- det faktiska täckningsbidrag (se ovan) som rörelsen gett under *ansvarstiden*
- sådana i det förväntade täckningsbidraget (se ovan) ingående kostnader som under *ansvarstiden* kunnat inbesparas eller användas för annat ändamål. Exempel på sådana kostnader är inbesparad lön till permitterad personal, hyra, teknisk avskrivning på maskinpark och byggnader, räntekostnad för ej utnyttjat kapital m m
- det täckningsbidrag som innefattas i ersättning för egendomsskadan, t ex i ersättning för *varor* och eget reparationsarbete
- den ränteavkastning som försäkringstagaren under *ansvarstiden* erhållit på ersättning för egendomsskadan
- sådan ökning av täckningsbidrag som till följd av skadan under *ansvarstiden* uppstått i annan rörelse, som försäkringstagaren själv, eller annan för hans räkning driver
- sådan högre ränteavkastning , som uppstått på grund av att ersättning för avbrottskadan betalats ut i förskott, än vad som skulle ha varit fallet om skada inte inträffat.

Vid utbetalning av ersättning efter *ansvarstiden* slut ersätts skälig ränteförlust/räntekostnad som uppkommit på grund av detta. Vid beräkningen tillämpas högst Riksbankens referensränta plus 2 procentenheter.

## 2.10 Ersättningsregler

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utöver den som ingår i täckningsbidraget enligt ovan, utan endast ersättning för genom avbrottet uppkommet bortfall av täckningsbidrag eller uppkommen kostnad enligt 2.8.

### 2.10.1 Tidpunkt för betalning av ersättning samt räntebestämmelser

Ersättning skall betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt 2.12 nedan. Om polisutredning av - betydelse för den försäkrades rätt till ersättning inletts äger Trygg-Hansa avvakta med betalning av ersättning till dess utredningen slutförts. Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas skall ersättning betalas senast en månad efter det att Trygg-Hansa erhållit utredningen eller värderingen. För den tid som utbetalningen fördröjts genom detta betalas ränta enligt Riksbankens referensränta. Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ränta betalas dock inte om den är mindre än en procent av basbeloppet. Utöver ovan angiven ränta har försäkringstagaren inte rätt till ersättning för skada eller förlust vid dröjsmål med utbetalning av skadeersättning.

## 2.11 Skaderegleringsbestämmelser

### 2.11.1 Anmälan om skada

Skada eller händelse enligt 2.7 som kan medföra ersättningsanspråk mot Trygg-Hansa ska utan oskäligt dröjsmål anmälas när den som begär ersättning insett eller borde insett att skadan kommer att leda till ekonomisk förlust eller kostnad i verksamheten.

Om den som begär ersättning underlåter anmäla ett försäkringsfall utan oskäligt dröjsmål och försummelsen leder till skada för Trygg-Hansa kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

### 2.11.2 Anspråk på ersättning

Med avvikelse från preskriptionsregeln enligt Allmänna avtalsbestämmelser punkt 1.13 första stycket gäller följande regel vid framställan av ersättningsanspråk.

Avbrottsskada regleras efter *ansvarstidens* slut. Den som begär ersättning ska senast tre månader efter *ansvarstidens* slut till Trygg-Hansa överlämna skriftligt och slutgiltigt ersättningsanspråk upprättat i överensstämmelse med de för försäkringen gällande villkoren. Framställs anspråket senare är Trygg-Hansa fritt från ansvar.

### 2.11.3 Skyldigheter vid skadereglering

Upplysningar och medverkan med mera

Den som begär ersättning är skyldig att på anmodan styrka ersättningsanspråket genom att lämna de upplysningar som står till buds, tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma Trygg-Hansas ansvarighet och ersättnings storlek. Kostnader för detta ersätts inte.

Den som begär ersättning är också skyldig att låta Trygg-Hansa besiktiga skada samt på annat sätt medverka till utredningen av försäkringsfallet eller av Trygg-Hansa ansvar.

Om den som begär ersättning åsidosätter sin skyldighet att lämna upplysningar eller medverka i skadeutredningen med mera och försummelsen leder till skada för Trygg-Hansa kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Anvisningar

Trygg-Hansa har rätt att utfärda anvisningar. Om Trygg-Hansa meddelar anvisningar är den som begär ersättning skyldig att följa dessa. Iakttar den som begär ersättning inte vad som här sagts är Trygg-Hansas ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle uppkommit om anvisningarna följts.

### 2.11.4 Oriktiga uppgifter med mera

Om den som begär ersättning av Trygg-Hansa efter ett försäkringsfall uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppgett, förtigit eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning från försäkringen, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Ersättningsbegränsningen gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

## 3 Anvarsförsäkring

---

### 3.1 Försäkrade personer och försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och andra försäkrade som anges i försäkringsbrevet, ifråga om verksamhet som anges där, samt för arbetstagare till dessa för skada som arbetstagaren orsakar i tjänsten inom försäkrad verksamhet.

### 3.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för ersättningsbar skada som inträffar under försäkringsperiod som anges i försäkringsbrevet.

Försäkringen gäller även vid serieskada, dvs flera skador av samma typ som orsakats av liknande fel, defekter eller säkerhetsbrister hos en eller flera produkter, under förutsättning att den första skadan i serien inträffat under försäkringsperiod, som anges i försäkringsbrevet.

### 3.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar inom det geografiska område som anges i försäkringsbrevet.

Även om den geografiska omfattningen enligt försäkringsbrevet är utökad att gälla i USA och Kanada så gäller försäkringen inte för *miljöskada* som inträffar i USA eller Kanada.

Vid försäljnings- och inköpsresor samt vid deltagande i konferenser och mässor gäller dock försäkringen för skada som inträffar i hela världen.

### 3.5 Försäkringsbelopp

Trygg-Hansas ansvarighet för åtagande enligt 3.7.2 är för varje skada begränsad till det försäkringsbelopp som anges i försäkringsbrevet samt gäller sammanlagt för varje ersättningsbar skada orsakad av samma händelse. För samtliga skador som inträffar under försäkringsperioden är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet.

För kostnader som omfattas av Trygg-Hansas åtagande enligt 3.7.2, exklusive skadestånd, kan försäkringsbeloppet överskridas med högst 10 basbelopp.

Vid serieskada anses samtliga skador i serien inträffade vid tidpunkt då den första skadan i serien inträffade, under förutsättning att försäkringen var i kraft, då den första skadan i serien inträffade. Ersättningen för samtliga skador vid serieskada är begränsad till det försäkringsbelopp som gäller för den första skadan.

För försäkringsskydd som meddelas enligt 3.5.4, 3.5.5, 3.5.7 och 3.5.9 eller enligt tilläggsvillkor som ingår i försäkringsavtalet är Trygg-Hansas ansvarighet begränsad till försäkringsbelopp som anges i respektive villkorspunkt eller tilläggsvillkor. Dessa försäkringsbelopp ingår i och utökar inte högsta ersättning enligt första stycket andra meningen i denna villkorspunkt.

#### 3.5.3 Egendom som bearbetas, installeras, monteras m m

För denna försäkring gäller – om inte annat framgår av försäkringsbrevet – att vid skada på egendom som försäkrad, eller för hans räkning annan person, åtagit sig att installera, montera, demontera, bearbeta, reparera, kontrollera, besiktiga, tillse, förvara eller försälja är för varje skada begränsad till det försäkringsbelopp som anges i försäkringsbrevet.

### Låsbyte i samband med nyckelförlust

Med inskränkning av Trygg-Hansas åtagande enligt föregående stycke och 3.3 (Var försäkringen gäller) lämnas försäkringsskydd för skäligen kostnad att ändra, eller om så erfordras, att byta ut lås i fastighet inom Sverige vid skada till följd av förkomna nycklar, nyckelkort, kod eller liknande. Ersättningen är begränsad till sammanlagt 2 basbelopp per skada, oavsett antalet fastigheter som berörs av nyckelförlusten, om inte annat framgår av försäkringsbrevet.

Detta gäller under förutsättning att den försäkrade enligt gällande rätt är skyldig att svara för sådan kostnad. Polisanmälan ska ske och kopia ska på begäran insändas till Trygg-Hansa.

Försäkringsskydd lämnas dock inte om nycklarna, nyckelkort, kod eller liknande varit märkta med namn och/eller adress, lämnats kvar i dörr eller om nycklarna stulits ur fordon. Beloppsbegränsningen tillämpas dock inte vid skada som inträffar i samband med entreprenadarbete enligt 3.7.9.

### 3.5.4 Egendom under lyft eller transport

Vid skada på egendom som försäkrad, eller för hans räkning annan person, lyfter eller transporterar och som inte är undantagen enligt 3.7.10.10, begränsas ersättningen till 5 basbelopp per skada, om inte annat framgår av försäkringsbrevet.

### 3.5.5 Ansvar enligt personuppgiftslagen

Vid ren förmögenhetsskada och kränkning enligt 48 § personuppgiftslagen (SFS 1998:204) begränsas ersättningen till 2 Mkr per skada.

### 3.5.7 Avfallshantering

Vid skada genom återvinning, sortering, mottagning, omlastning, mellanlagring, deponering, uppläggning, destruktion, förbränning eller annan behandling av avfall är ersättningen begränsad till 5 Mkr per skada och år.

### 3.5.9 Ren förmögenhetsskada

Vid ren förmögenhetsskada enligt 3.7.9 lämnas ersättning med högst 1 Mkr vid varje skada och högst 2 Mkr för samtliga skador som inträffar under försäkringstiden.

## 3.6 Självrisk

Den försäkrade ska vid varje skada betala en självrisk om 0,2 basbelopp som avräknas mot sammanlagda ersättningsbara kostnader och ersättningsbart skadestånd.

### Särskild självrisk

För vissa skadehändelser gäller annan självrisk enligt nedan.

- 10 % av skadebeloppet vid sakskada orsakad av sprängning, dock lägst 0,5 och högst 2 basbelopp
- 30 % av skadebeloppet vid sakskada som uppkommit i samband med svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning, dock lägst 1 och högst 10 basbelopp
- 10 % av skadebeloppet för skador som inträffar genom markarbeten och som hänförs till samma entreprenad, dock lägst 50 % av basbeloppet
- 1 basbelopp vid skada som inträffar i USA eller Kanada.
- 1 basbelopp vid skada på hyrd lokal eller byggnad.
- 1 basbelopp vid varje skada när ersättning lämnas för ren förmögenhetsskada enligt 3.7.9.

Vid serieskada\* har den försäkrade att svara endast för en självrisk och då den som gäller vid den tidpunkt då första skadan i serien inträffar och försäkringen är i kraft. Självriskbelopp som uttrycks i basbelopp avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

## 3.7 Försäkringens omfattning

### 3.7.1 Försäkringens omfattning

Försäkringen omfattar försäkrads skadeståndsskyldighet för person- och sakskada enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler och enligt allmänna leveransbestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde, förutsatt att dessa avtalats. Försäkringen omfattar inte åttagande härutöver.

Om denna försäkring inte omfattar en sak- eller personskada omfattar försäkringen inte heller förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.

Utöver person- och sakskada enligt första stycket omfattar försäkringen även:

- skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada och kränkning av den personliga integriteten som den försäkrade i egenskap av personuppgiftsansvarig kan åläggas enligt 48 § personuppgiftslagen (SFS 1998:204)
- försäkrads skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken (SFS 1998:808).

Försäkringen omfattar kostnader för skäligen räddningskostnader för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan omfattas av försäkringen under förutsättning att det inte skäligen hade kunnat begäras att den försäkrade tidigare skulle ha vidtagit åtgärder för att förhindra skadan.

### 3.7.2 Trygg-Hansas åtagande

Framställs mot försäkrad krav på skadestånd som kan omfattas av försäkringen och som överstiger tillämplig självrisk åtar sig Trygg-Hansa gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra försäkrads talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som försäkrad åsamkas eller åläggs att betala och som inte kan utfås av motpart eller annan
- betala det skadestånd som överstiger tillämplig självrisk och som den försäkrade är skyldig att utge.

### 3.7.9 Entreprenadarbete

När försäkringen gäller

Med ändring av 3.2 (När försäkringen gäller) och 3.7.10.19 (Serieskada) i detta kapitel, gäller försäkringen för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

Trygg-Hansas åtagande

Med komplettering av 3.7 (Försäkringens omfattning) ovan i detta kapitel, omfattar försäkringen skadeståndsskyldighet

- enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler (produktansvar och ansvar för miljöskada inkluderat),
- som följer av byggarbetsplatsmiljösamordningsansvaret för utförandet av byggnads- eller anläggningsarbete enligt 3 kap 6 § arbetsmiljölagen (1977:1160) och som den försäkrade enligt avtal övertagit från byggherren.

Anmärkning: Med miljöskada i detta villkor avses såväl sak- och personskada som ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken (1998:808) eller andra grannelagsrättsliga regler.

## Markarbete

Undantagen i 3.7.10.3 och 3.7.10.6 nedan upphävs vid skada genom markarbeten. Vid sådan skada som består i eller är en följd av förändring av grundvattennivån gäller försäkringen dock endast om följande förutsättningar är uppfyllda, vilket är att

- skadan plötsligt och oförutsett inträffar inom två år efter utförandet av markarbetet
- nödvändiga undersökningar utförts för att före markarbetets genomförande fastställa grundvattennivån
- under markarbetets gång grundvattennivåns förändringar följs samt nödvändiga åtgärder för att förebygga skada vidtas.

Anmärkning: Med markarbete i detta villkor avses allt sprängningsarbete samt övrigt arbete i mark eller grund, såsom schaktning, pålning, packning och spontning.

## Annan skada

Vid annan skada än skada genom markarbeten upphävs undantagen i 3.7.10.3 och 3.7.10.6 om skadan beror på att fel tillfälligt begås av den försäkrade i egenskap av entreprenör vid utförandena av arbetena.

## Ren förmögenhetsskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada för vilken den försäkrade kan bli ansvarig enligt

- miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler om skadan uppkommer plötsligt och oförutsett eller beror på att fel tillfälligt begås av den försäkrade i egenskap av entreprenör
- enligt ABS (Allmänna bestämmelser för Småhusentreprenad där enskild konsument är beställare) och konsumenttjänstlagen (1985:716). Försäkringen gäller dock inte för kostnad som är en följd av försening i leverans.

Anmärkning: Med ren förmögenhetsskada förstås ekonomisk skada som uppkommit utan samband med att någon lider person- eller sakskada.

## Säkerhetsföreskrifter

Med säkerhetsföreskrift avses i 4 kap 6 § 2 st. försäkringsavtalslagen (2005:104), en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

Markarbeten ska anpassas till förhållandena på arbetsplatsen samt till byggnader, anläggningar och annan egendom i grannskapet. Härvid ska av myndighet utfärdade bestämmelser och anvisningar, bl a Polistillstånd, Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter, Boverkets Byggregler, Svensk Standard 460 48 60 (Vibrationer och stöt - Syneförrättning - Arbetsmetod för besiktning av byggnader och anläggningar i samband med vibrationsalstrande verksamhet), SS 460 48 66 (Vibrationer och stöt - Riktvärden för sprängningsinducerade vibrationer i byggnader), SS 02 52 10 (Vibrationer och stöt - Sprängningsinducerade luftstöt vågor - Riktvärden för byggnader) iakttas.

Föreligger risk för skador genom markskakning, exempelvis vid sprängning, pålning, spontning, packning eller schaktning i tjälad mark, ska vibrationsmätning utföras. Vibrationsmätningensprotokoll ska därvid upprättas.

Vid sprängning ska sprängjournal föras över varje salva. I sprängjournalen ska utöver tidpunkt för sprängning antecknas tekniska data om sprängningen, såsom uppgifter om laddningsmängder, antal borrhål, sprängkapselintervall och tändföljd.

## Basvillkor - EntreprenadPlus

Innan markarbeten påbörjas ska besiktning (syneförrättning) ske av den egendom i grannskapet som enligt erfarenhet löper risk att skadas. Härvid ska även provtryckning av skorstensstock utföras av behörig person. Efter markarbetenas avslutande ska egendomen utan dröjsmål efterbesiktigas.

### Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

Eftersätts kraven på besiktning, gäller försäkringen endast om försäkringstagaren genom tillförlitlig utredning kan bevisa att skadan upp kommit som en följd av markarbetet.

Enligt 8 kap 12 § försäkringsavtalslagen (2005:104), är försäkringsbolaget fritt från ansvar när en säkerhetsföreskrift inte följts om inte åsidosättandet kan antas saknat betydelse för skadan. Kan den försäkrade göra antagligt att skadan delvis skulle ha inträffat oavsett om säkerhetsföreskriften följts lämnas ersättning i denna del.

Med den försäkrade likställs annan som haft att tillse att föreskriften följdes.

### 3.7.10 Undantag

#### 3.7.10.1 Uppsåt, risktagande och kända omständigheter

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade framkallat uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. Försäkringen gäller inte heller för skada som uppkommer under sådana omständigheter att det för den försäkrade eller hans arbetsledning borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.

Med den försäkrade likställs den försäkrades anställda i ledande ställning inom företaget eller på platsen.

#### 3.7.10.2 Produktsäkerhet

Försäkringen gäller inte för skada som orsakas av fel eller brist i levererad produkt, felaktig eller bristfällig information om produkten eller felaktig åtgärd beträffande produkten, om företagsledning eller arbetsledning

- kände till felet eller bristen vid leveransen eller när produkten därefter åtgärdades eller
- skulle ha upptäckt felet eller bristen om undersökningar, provningar eller analyser utförts enligt de normer och principer som allmänt tillämpas inom branschen eller
- åsidosatt lag eller myndighets föreskrift rörande produktsäkerhet.

Med levererad produkt avses lös egendom som försäkrad eller annan för försäkrads räkning satt i omlopp.

#### 3.7.10.3 Ansvar för byggherre och entreprenör

Försäkringen gäller inte för sakskada och ren förmögenhetsskada som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av byggherre eller entreprenör enligt miljöbalken eller motsvarande kontraktsrättsliga bestämmelser vid byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten.

Med byggherre avses ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenad utförs.

Utan inskränkning av 3.7.10.6 tillämpas dock inte undantaget vid skada som den försäkrade är skadeståndsskyldig för i egenskap av byggherre i samband med reparations- eller underhållsarbeten.

#### 3.7.10.4 Fastighetsansvar

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av ägare av fastighet eller innehavare av tomträtt.

Undantaget tillämpas dock inte om ansvarsförsäkringen är avsedd att gälla för den försäkrade i dennes egenskap av ägare, brukare eller tomträttshavare av försäkrad fastighet som anges i försäkringsbrevet.

### 3.7.10.5 Atomskada och atomolycka

Försäkringen gäller inte för *atomskada* eller *atomolycka* vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess.

För tillämpning av detta undantag ska atomskada och atomolycka definieras i enlighet med atomansvarighetslagen (SFS 1968:45) eller motsvarande utländsk lagstiftning. Om motsvarande utländsk lagstiftning saknas, ska atomansvarighetslagens definition tillämpas.

### 3.7.10.6 Miljöskada

Försäkringen gäller inte för skada som består i eller är en följd av *miljöskada*. Med miljöskada avses skadeståndsskyldighet enligt miljöbalken.

Undantaget avser inte skada som beror på

- att fel tillfälligt begås vid användning, service eller underhåll av byggnad, anläggning eller anordning. Med att fel tillfälligt begås avses inte fel i planering, konstruktion eller val av arbetsmetod.
- att fel plötsligt och oförutsett uppkommer på byggnad, anläggning eller anordning.
- skada som orsakats av produkt som den försäkrade levererat.

Se även säkerhetsföreskrift i 3.11.2 och den geografiska omfattningen i 3.3.

### 3.7.10.8 Trafikansvar

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade - eller någon för vilken han svarar - är ansvarig för i egenskap av ägare, brukare eller förare av

- motordrivet fordon till den del skadan omfattas av trafikskadelagen eller hade omfattats av trafikförsäkring, om sådan hade tecknats med sedvanliga försäkringsbelopp och villkor som tillhandahålls i det land där skadan inträffat eller i det land där fordonet är registrerat. För skada som inträffar med tillfälligt hyrt motordrivet fordon, det vill säga fordon som vare sig ägs eller leasas av den försäkrade, gäller försäkringen dock till den del skadan inte kan betalas av trafikförsäkring eller annan försäkring
- motordrivet fordon när det används för tävling, träning, övningskörning, uppvisning eller liknande ändamål inom inhägnat tävlingsområde
- skepp och båtar såvitt gäller sakskada till följd av kollision med fasta eller flytande föremål, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller bogserande föremål
- skepp och båtar vid skada på passagerare eller last som befordras.

### Flygansvar

Försäkringen gäller inte heller för skada orsakad av:

- luftfartyg, svävare eller hydrokopter
- flygledning, vilket inbegriper flygledares handling eller underlåtenhet samt system, utrustning eller annan produkt som används för flygledning
- lufttrafik, vilket inbegriper men inte är begränsat till på och av flygplats bedriven verksamhet, vars ändamål är att betjäna lufttrafik
- produkt avsedd för stadigvarande bruk i luftfartyg
- annan produkt samt tjänst som används respektive tillhandahålls vid luftfartygs start och landning.

### 3.7.10.10 Skada på egendom som hyrs, transporteras m m

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar
- på grund av särskilt åtagande därom transporterar, lyfter eller förvarar
- uppför eller nedmonterar såvitt gäller byggnader eller broar.

Vid skada på lokal eller byggnad som försäkringstagaren hyr för sin verksamhet, under en sammanhängande tid av minst 60 dagar, tillämpas inte undantaget vid skadehändelse som normalt ersätts genom brand- och vattenskadeförsäkring. Detta gäller dock inte då försäkringstagaren enligt kontrakt eller särskilt åtagande övertagit ansvar för underhåll av byggnad eller del av byggnad och skadan beror på bristande underhåll.

### 3.7.10.11 Egen egendom

Försäkringen gäller inte för skada på försäkrads egen egendom.

Krav mellan försäkrade

Skada som de försäkrade orsakar varandra omfattas inte, om inte detta särskilt framgår av försäkringsbrevet.

### 3.7.10.12 Skada på levererad egendom

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning åtagit sig att uppföra, sälja eller leverera oavsett när skadan inträffar. Försäkringen gäller inte heller för kostnad för hantering eller åtgärd som den försäkrade nedlagt på den levererade egendomen.

Undantaget avser inte skada på tidigare levererad egendom om skadan inträffar till följd av att den försäkrade

- fullgör avtal som inte har samband med det ursprungliga leveransavtalet
- utför underhålls- eller servicearbete efter garantitidens utgång.

### 3.7.10.13 Arbetsskador / annan försäkring

Försäkringen gäller inte för arbetsskada som kan ersättas genom arbetsskadeförsäkring, social försäkring, annan gällande försäkring eller ersättningsform. Undantaget tillämpas dock inte i den mån lagenlig regressrätt föreligger mot försäkrad.

Undantaget avser inte produktansvarsskador som inträffar i land där obligatorisk arbetsskadeförsäkring saknas.

### 3.7.10.14 Utebliven effekt

Försäkringen gäller inte för skada genom att levererad kemisk produkt inte förhindrat, avbrutit, främjat eller i övrigt påverkat sådant beräkneligt händelseförlopp eller sådan beräknelig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts.

### 3.7.10.15 Utfästelse och garanti

Försäkringen gäller inte för skadeståndsskyldighet som grundas på garanti eller utfästelse om skadeståndsskyldighet inte hade förelegat utan garantin eller utfästelsen. Försäkringen gäller dock för ansvar som den försäkrade åtagit sig enligt allmänna leveransbestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde.

### 3.7.10.16 Ingrepps- och utbyteskostnader

Om egendom skadas, och skadan inte ersätts av denna försäkring, ersätts inte heller kostnader för åtgärder föranledda av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därför måste göras i oskadad egendom.

Om det finns ett gemensamt intresse för försäkringsgivaren och den försäkrade att göra ingrepp i oskadad egendom ersätts dock hälften av kostnaderna för sådant ingrepp i syfte att undersöka, reparera eller byta ut såväl undantagen som ersättningsbar egendom.

Vad som anges i första och andra styckena beträffande ersättning för ingrepp i oskadad egendom gäller även för demontering, flyttning eller annan åtkomståtgärd.

### 3.7.10.17 Återtagande, reparation och räddningskostnad för levererad egendom m m

Försäkringen gäller inte för kostnader i samband med reklamation, reparation och återtagande, återställande, utbyte, borttagande eller indragning av levererad egendom m m.

Försäkringen gäller inte heller för räddningskostnader eller andra kostnader till följd av att levererad egendom befaras förorsaka skada.

### 3.7.10.20 Rådgivande verksamhet

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, besiktningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet.

### 3.7.10.21 Böter, viten och straffskadestånd (punitive damages)

Försäkringen gäller inte för böter och viten eller för straffskadestånd (punitive damages) eller annan liknande ersättning med karaktär av straffskadestånd. Försäkringen gäller inte heller för ersättningsanspråk som har sin grund i böter och viten eller straffskadestånd.

### 3.7.10.23 Asbest

Försäkringen gäller inte för skador som direkt eller indirekt orsakats av eller har samband med asbest.

### 3.7.10.24 Krig eller upplopp

Försäkringen gäller inte för skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, oavsett krigsförklaring avgetts, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror, upplopp, nationalisering, konfiskation, rekvisition eller förstörelse av eller skadegörelse på egendom genomförd av eller på order av någon regering eller nationell eller lokal myndighet.

### 3.7.10.27 Hälsorisker

Försäkringen gäller inte för skador orsakade av

- formaldehyd
- polyklorerade bifenyler (PCB)
- elektromagnetiska fält (EMF)
- mögelmedel
- kemiska bekämpningsmedel
- gödningsmedel
- uv-strålning
- överföring av HIV/AIDS
- läkemedel
- vacciner

- oxychinolin
- diethylstilboesterol (DES)
- preventivmedel
- kemiska abortframkallande preparat
- silikonbaserade implantat
- tobaksprodukter

### 3.7.10.29 Terrorism

Försäkringen gäller inte för person eller sakskada, som direkt eller indirekt helt eller delvis orsakats av terrorhandling,

- som innebär spridning eller användning av biologiska, kemiska eller radioaktiva ämnen;
- som riktas mot eller drabbar evenemang som samlar eller är avsett att samla fler än 10 000 deltagare;
- under försäkring för allmänt ansvar tecknad av vattenverk som försörjer fler än 10 000 abonnenter eller av ägare eller brukare av fördämning som är högre än 7,5 meter;
- under försäkring för allmänt ansvar tecknad av ägare eller brukare av Centralstationen i Köpenhamn, Stockholm, Oslo och Helsingfors och för ägare eller brukare av följande flygplatser: Kastrup, Arlanda, Gardemoen, Vantaa eller Keflavik.
- under försäkring för allmänt ansvar tecknad av säkerhetsföretag som utför bemanningsuppdrag

Med terrorhandling avses handling som innebär användning och/eller bruk av våld eller maktmedel eller hot därom, som begås av individ/er eller grupp av individer, oavsett handlingen begås för egen räkning av, tillsammans med eller i samröre med någon organisation/er eller regering/ar och vars syfte/n eller skäl är politiska, religiösa, ideologiska och/eller etniska och som syftar till att sätta skräck i befolkning eller grupp av individer eller tvinga regering/ar, myndighet/er eller organisation/er att genomföra eller avstå från att genomföra en viss åtgärd eller på annat sätt påverka deras agerande eller beslut.

### 3.7.10.30 Offshoreanläggning

Försäkringen gäller inte för ägare eller operatör av offshore-anläggning/installation.

### 3.7.10.31 Kemiska produkter

Försäkringen gäller inte för skada genom kemiska produkter, såvida inte tillverkning av kemiska produkter motsvarar högst 10 % av försäkrads årsomsättning. Undantaget gäller inte om försäkring meddelas på "claims made" villkor.

### 3.7.10.33 Blodbanker

Försäkringen gäller inte för blodbanker. Undantaget gäller inte för sjukhus, kliniker eller liknande som normalt använder blod i sin verksamhet.

## 3.11 Säkerhetsföreskrifter

### Säkerhetsföreskrift

Med säkerhetsföreskrift avses i 4 kap 6 § 2 st. försäkringsavtalslagen (2005:104) en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

Den försäkrade svarar gentemot Trygg-Hansa för att säkerhetsföreskrifterna följs av

- den försäkrades företagsledning

- övriga anställda hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade
- annan som har att tillse att föreskriften följs.

### Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

#### Huvudregel

Enligt 8 kap 12 § försäkringsavtalslagen (2005:104), är försäkringsbolaget fritt från ansvar när en säkerhetsföreskrift inte följts om inte åsidosättandet kan antas saknat betydelse för skadan. Kan den försäkrade göra antagligt att skadan delvis skulle ha inträffat oavsett om säkerhetsföreskriften följts lämnas ersättning i denna del.

Huvudregeln gäller om inte annat framgår under respektive säkerhetsföreskrift.

### 3.11.1 Säkerhetsföreskrift vid utförande av VVS-installation och arbete i våtutrymme

VVS-installation eller arbete i våtutrymme skall ha utförts enligt materialleverantörens typgodkända anvisningar, Boverkets regler och anvisningar och/eller gällande branschregler. De branschregler som avses är till exempel regler från Bygggeramikrådet, AB Svensk våtrumskontroll, Målarmästarna och Säker vatteninstallation.

#### 3.11.1.1 Påföljd när säkerhetsföreskriften inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skada, ändå betala viss ersättning då kraven på åtgärder i 3.11.1 inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln i 3.11.1 ersätts ändå men med ett avdrag med 30 %, dock lägst ett halvt och högst 10 basbelopp.

### 3.11.2 Säkerhetsföreskrift vid miljöskada

Den försäkrade ska följa föreskrift som meddelats i lag, författning eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa *miljöskada*.

#### 3.11.2.1 Påföljd när säkerhetsföreskriften inte följts

Om säkerhetsföreskrift medvetet har åsidosatts gäller huvudregeln enligt ovan.

## 3.12 Skaderegleringsbestämmelser

### 3.12.1 Anmälan om skada

Skada som kan förväntas medföra skadeståndskrav ska anmälas till Trygg-Hansa så snart som möjligt.

Om talan aviseras eller väcks mot den försäkrade ska detta omedelbart anmälas till Trygg-Hansa.

Om den som begär ersättning underlåter att anmäla ett försäkringsfall utan oskäligt dröjsmål och försummelsen leder till skada för Trygg-Hansa kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

### 3.12.2 Skadeståndskrav

Skadeståndskrav ska vidarebefordras till Trygg-Hansa snarast efter det att den som vill nyttja försäkringen erhållit det. Om skadeståndskravet inte framförts till Trygg-Hansa inom sex månader efter det att den som vill nyttja försäkringen erhållit det, är fritt från ersättningsskyldighet.

### 3.12.3 Skyldighet vid skadereglering

Upplysningar och medverkan med mera

## Basvillkor - EntreprenadPlus

Den försäkrade är skyldig att låta Trygg-Hansa besiktiga skada samt på annat sätt medverka till utredningen av försäkringsfallet eller av Trygg-Hansas ansvar.

Den försäkrade och försäkringstagaren är skyldig att utan dröjsmål och utan ersättning lämna Trygg-Hansa handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för skadeståndutredningen.

Den försäkrade och försäkringstagaren är skyldig att utan dröjsmål och utan ersättning verkställa sådana utredningar som är av betydelse för bedömning av skadefallet och den försäkrades ansvarighet och som kan genomföras inom deras verksamhet.

### Dokumentationsplikt för levererad egendom

Den försäkrade och försäkringstagaren ska i rimlig omfattning bevara konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, leveransavtal, bruksanvisningar, garantier och liknande handlingar som kan vara av betydelse vid skadeståndutredning om ansvar för skada genom levererad egendom.

### Anvisningar

Trygg-Hansa har rätt att utfärda anvisningar om återanskaffning och reparation samt tillvarata skadad egendom innan sådana åtgärder vidtas. Om Trygg-Hansa meddelar anvisningar om val av reparatör, leverantör eller metod för reparation eller sanering är den som begär ersättning skyldig att följa dessa.

Trygg-Hansa har inget ansvar för anlita entreprenörs / leverantörs åtaganden.

laktar den som begär ersättning inte vad som här sagts är Trygg-Hansas ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

### 3.12.4 Oriktiga uppgifter m m

Om den försäkrade eller annan som begär ersättning av Trygg-Hansa efter ett försäkringsfall uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppgett, förtigit eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning från försäkringen, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Ersättningsbegränsningen gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

### 3.12.5 Rättegång

Den försäkrade och försäkringstagaren är skyldig att, i händelse av rättegång, utan ersättning tillse att vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras i erforderlig utsträckning med hjälp av hos dem anställd personal.

I händelse av rättegång utser Trygg-Hansa rättegångsombud och lämnar denne erforderliga anvisningar och instruktioner. Om den försäkrade inte accepterar det av Trygg-Hansa utsedda rättegångsombudet kan en dom om ersättningskyldighet inte åberopas mot Trygg-Hansa och inte heller ersätts rättegångs- och skiljemannakostnader.

### 3.12.6 Uppgörelse i godo

Om den försäkrade utan Trygg-Hansas tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningskrav eller utbetalar ersättning, är Trygg-Hansa fritt från ansvarighet om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Den försäkrade är - om Trygg-Hansa så önskar - skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande.

Har Trygg-Hansa förklarat sig villigt att göra upp i godo med den skadeståndsberättigade är Trygg-Hansa fritt från ytterligare åtaganden till följd av dennes skadeståndskrav. Detsamma gäller för det fall att den försäkrades skadeståndsskyldighet fastställts genom tredskodom.

### 3.12.7 Ansvarsbegränsning i avtal

Medför ansvarsbegränsning i avtal inskränkning i den försäkrades skadeståndsskyldighet och avstår den försäkrade från att åberopa ansvarsbegränsningen föreligger inte ersättningskyldighet för Trygg-Hansa.

### **3.12.8 Dröjsmålsränta**

Trygg-Hansa betalar inte den ränta som beror på den försäkrades eller försäkringstagarens dröjsmål att fullgöra vad som på honom ankommer enligt 3.12.

### **3.12.9 Mervärdesskatt**

Mervärdesskatt som skall betalas av den försäkrade utgör ingen skada som omfattas av försäkringen, till den del den försäkrade har möjlighet till avdrag för beloppet enligt tillämpliga skatteregler.

## 4 Rättsskyddsförsäkring

Med hänvisning till Allmänna avtalsbestämmelser och med tillämpning av övriga villkorsbestämmelser gäller för denna försäkring följande:

### 4.1 Försäkrade personer och försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för tvist i verksamhet som anges i försäkringsbrevet och gäller för försäkrad och i försäkringsbrevet angivna medförsäkrade (försäkrad).

Rättsskyddsförsäkring för rörelse gäller inte för försäkrad såsom ägare eller brukare av fastighet vid tvist som har direkt samband med sådan försäkrad verksamhet. (Se i förekommande fall 4.10 "Särskilda bestämmelser avseende rättsskydd för fastighetsägare).

### 4.2 När försäkringen gäller

Tvist och Skattemål

Huvudregel

Försäkringen gäller för tvist eller skattemål som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft, om försäkrad haft rättsskyddsförsäkring som varit gällande i Trygg-Hansa under en sammanhängande tid av minst två år.

Om försäkring inte funnits i Trygg-Hansa under två år får motsvarande försäkring, med samma omfattning, i annat bolag tillgodoräknas, under förutsättning att inget uppehåll i försäkringskyddet förekommit.

Om försäkringen inte varit gällande i två år

Om försäkring i Trygg-Hansa är gällande, men varit i kraft kortare tid än två år när tvisten eller skattemålet uppkommer, lämnas rättsskydd om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för framställt anspråk inträffat under den tid försäkringen varit i kraft, med samma omfattning i Trygg-Hansa eller annat bolag, under förutsättning att inget uppehåll i försäkringskyddet förekommit.

Om försäkringen upphört

Om försäkringen upphört när tvisten eller skattemålet uppkommer, på grund av att försäkrad rörelse som drivits som handelsbolag eller under enskild firma avvecklats, kan rättsskydd lämnas genom denna försäkring, om den varit i kraft när de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffade och det därefter inte gått längre tid än tio år.

### 4.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist som skall prövas av domstol eller skiljenämnd inom Norden, om ej annat anges i försäkringsbrevet, samt för skattemål i Sverige.

### 4.5 Försäkringsbelopp

Tvist

Trygg-Hansas åtagande att betala ersättning är vid varje tvist begränsat till 5 basbelopp, om ej annat framgår av försäkringsbrevet.

För samtliga tvister som uppkommer under ett försäkringsår lämnas ersättning med högst 1 Mkr.

Om flera tvister uppkommer skall dessa räknas som en tvist

- om de enligt 14 kap rättegångsbalken handläggs eller skulle kunna handläggas gemensamt i en rättegång vid domstol, även om de handläggs som olika mål vid ett eller flera tillfällen
- om yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter - även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund.

En tvist anses föreligga om två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist.

## Skattemål

Vad som utgör ett skattemål avgörs med ledning av vad som handläggs som ett särskilt mål hos skattemyndigheterna. Fler än ett försäkringsbelopp utgår aldrig för skattemål som avser taxeringsbeslut som avser fler taxeringsbeslut för ett och samma taxeringsår.

Prövas skattemål under olika målnummer, taxeringar för flera beskattningsår som innefattar underkännande av väsentligen samma yrkande eller förfarande hos försäkrad, utgår endast ett försäkringsbelopp.

## 4.6 Självrisk

Vid varje tvist avdras den självrisk\* som anges i försäkringsbrevet.

\* Självrisk utgörs dels av den grundsjälvrisk som anges i försäkringsbrevet och dels av en rörlig självrisk utgörande 20% av uppkomna och ersättningsbara kostnader, utöver nämnda grundsjälvrisk.

## 4.7 Försäkringens omfattning

### Definitioner

#### Tvist

Med tvist förstås att ett framställt krav helt eller delvis avvisats.

#### Skattemål

Med skattemål förstås mål om taxering eller skattebetalning i försäkringstagarens försäkrade verksamhet som kan överprövas i länsrätt, kammarrätt och Regeringsrätten efter Skatteverkets slutliga beslut.

### 4.7.1 Vilka tvister försäkringen gäller för

#### Tvist

Försäkringen gäller för tvist som skall prövas som tvistemål av tingsrätt, dock inte "småmål" (se punkt 4.7.2 nedan) och som efter prövning där kan prövas av hovrätt och Högsta domstolen.

Försäkringen gäller även vid tvist som handläggs enligt lag (2002:599) om grupprättegång där den försäkrade är svarande.

Försäkringen gäller även för tvist angående skadestånd som prövas inom ramen för brottmål, där den försäkrade är målsägande.

Försäkringen gäller även för tvist som kan prövas som tvistemål av fastighetsdomstolen, i miljödomstol enligt 20 kap 2 § punkt 6 miljöbalken, Statens VA-nämnd eller högre instans samt för hyresmål som handläggs av Svea hovrätt.

Försäkringen gäller också i ovan nämnda mål om de återupptas efter beslut om resning, domvilla eller återställande av försutten tid.

Anm. Försäkringen gäller således inte för brottmål eller för ärenden som handläggs av allmän domstol enligt lagen om domstolsärenden och inte heller för mål eller ärenden som handläggs av administrativa myndigheter, specialdomstolar eller allmänna förvaltningsdomstolar, t ex hyresnämnd, fastighetsbildningsmyndighet, länsstyrelse, länsrätt, kammarrätt eller Regeringsrätten.

#### Tvist vid Skattemål

Försäkringen gäller för tvist i skattemål som uppstått efter Skatteverkets slutliga beslut och som anhängiggjorts i allmän förvaltningsdomstol (länsrätt, kammarrätt och Regeringsrätten).

#### Tvist vid konkurs

Försäkringen gäller vid tvist som uppkommer innan försäkrad försatts i konkurs under förutsättning att

- försäkringen var i kraft då tvisten uppkom, och
- konkursförvaltaren har beslutat att överta försäkrads tvist och anlita ombud

Om tvist inte anmälts till Trygg-Hnsa före konkurs gäller försäkringen under förutsättning att tvisten anmäls inom tre år från det att konkursförvaltare anlitat ombud.

### Skiljeförfarande

Försäkringen gäller för skiljeförfarande i sådan tvist som kan prövas av ovan angivna domstolar och omfattar både försäkrads egna ombudskostnader och sådana som försäkrad förpliktas utge - med undantag för ersättning till skiljemännen.

### 4.7.2 Vilka tvister försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för tvist

#### Tvist

- som vid rättslig prövning skall handläggas enligt 1 kap 3d § första stycket rättegångsbalken, så kallade småmål. Med småmål menas tvister där värdet av vad som yrkas uppenbart inte överstiger ett halvt prisbasbelopp. Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtal med Trygg-Hansa.
- som gäller försäkrads borgensåtagande eller liknande åtagande. Begränsningen gäller även regressrätt med anledning av infriat borgensansvar.
- som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande arbetstagare.
- som gäller fordran eller annat anspråk, som överlåtits på försäkrad om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom.
- som gäller skadestånd eller annat anspråk mot försäkrad i anledning av gärning som kräver uppsåt för straffbarhet efter det att försäkrad, i inledd förundersökning, delgivits misstanke om brott eller åtal väckts för denna gärning.
- som prövas av fastighetsdomstol eller miljödomstol och i vilka den försäkrade i domstolen eller i föregående administrativ prövning är att bedöma som sökande part.
- som rör sådan, av den försäkrade, planerad eller bedriven verksamhet som skall bedömas enligt miljöbalken (se dock 4.7.1, stycke 4).
- som gäller skadeståndsanspråk mot försäkrad om trafik- eller ansvarsförsäkring täcker eller skulle kunna täcka sådan skadeståndsrisk, oavsett om försäkring finns eller inte.
- som kan eller skulle ha kunnat omfattas av rättsskyddsförsäkring ingående i motorfordonsförsäkring, oavsett om försäkring finns eller inte.
- där försäkrad är försatt i konkurs och tvisten avser vad som ingår i konkursboet, separationsrätt i konkursen, återvinning i konkursen eller tvistiga bevakningar i konkursen
- där försäkrad är i likvidation eller part i ackordsförfarande utan konkurs oberoende av om fordringar i förfarandet är tvistiga.
- där försäkrad är käreande eller gruppmedlem i tvist som handläggs enligt lag (2002:599) om grupprättegång.
- som avser tvist mellan försäkrad och dennes konkursbo.
- som avser rättsförhållanden som har sin grund i eller anknytning till firmarätt, patent, växtförädlarrätt, annan know-how som skyddas enligt lag eller annan immaterialrätt, dock gäller inte detta undantag för varumärke, upphovsrätt och mönsterrätt
- om försäkrad inte har befogat intresse av att få sin sak behandlad.
- som avser ärenden vid domstol oberoende av om de registreras som tvistemål eller ärenden enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden.
- mellan de försäkrade, om inte detta särskilt framgår av försäkringsbrevet.

#### Skattemål

Försäkringen gäller inte för skattemål

- där tvistebeloppet understiger ett halvt basbelopp
- som avser köp eller försäljning av aktier eller andra finansiella instrument
- som rör förhandsbesked
- som rör skönstaxering
- som rör skattetillägg
- som avser prövning enligt lagen om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter

- som rör eftertaxering beroende på att den försäkrade lämnat oriktiga uppgifter eller skattemål i övrigt som avser förhållanden som kan medföra ansvar för skattebrott, antingen åtal väckts eller ej.

### 4.7.3 Vilka kostnader försäkringen gäller för

Trygg-Hansa åtar sig i tvist som omfattas av försäkringen att betala försäkrads nödvändiga och skäliga ombuds- och rättegångskostnader som försäkrad inte kan få betalda av motpart eller annan.

Trygg-Hansa betalar inte sådana kostnader, om försäkrad i eller utom rättegång, avstår från sina möjligheter att få ersättning av motparten.

Försäkringen omfattar

- nödvändiga kostnader för bevisning och utredning som anskaffats före rättegång och efter det att tvist uppstått, förutsatt att utredningen beställts av försäkrads ombud.
- rättegångskostnader som försäkrad vid förlikning åtagit sig att betala till motpart, under förutsättning att försäkrad gör uppenbart att domstolen, på grund av nya omständigheter som framkommit under rättegången, efter prövning skulle ha ålagt försäkrad att betala rättegångskostnader med högre belopp än det som försäkrad vid förlikning åtagit sig.
- rättegångskostnader som försäkrad efter återkallelse av talan dömts att betala till motpart, under förutsättning att försäkrad gör uppenbart att domstolen, på grund av nya omständigheter som framkommit under rättegången, efter prövning skulle ha ålagt försäkrad att betala rättegångskostnader med högre belopp än det som försäkrad dömts till i och med återkallelsen.
- kostnad för medlare som blivit utsedd av tingsrätt eller hovrätt.
- kostnad för bevisning i rättegång eller skiljemannaförfarande (se dock punkt 4.7.1 ovan).
- expeditionskostnader i domstol.
- rättegångskostnader som försäkrad ålagts att betala till motpart eller staten efter domstols eller skiljemäns prövning av tvisten.
- nödvändiga och skäliga kostnader i skattemål som uppstått efter Skatteverkets slutliga beslut för anhängiggörande och utförande av talan i allmän förvaltningsdomstol (länsrätt, kammarrätt och Regeringsrätten).

Är tvisten sådan att den först kan eller ska handläggas eller prövas i annan ordning eller annan instans (t ex av skiftesman, i arrende- eller hyressnämnd, kronofogdemyndigheten, konkurrensverket eller skiljenämnd enligt aktiebolagslagen eller inom besiktningsförfarande enligt entreprenadrättsliga regler) ersätts endast kostnader som uppkommit efter sådan handläggning eller prövning. Kostnad för bevisning som tagits fram vid sådan handläggning eller prövning och kan användas vid ett fortsatt förfarande ersätts inte av försäkringen.

### Kostnadsräkning

Av ombudets kostnadsräkning skall framgå vilka åtgärder ombudet har vidtagit samt tidsåtgången för dessa åtgärder, med motivering för uppkomna sakkunnigkostnader. Med kostnadsräkningen skall lämnas upplysning om resultatet i tvisten samt bifogas dom eller förlikningsavtal.

### 4.7.4 Vilka kostnader försäkringen inte ersätter

Försäkringen gäller inte i den mån ersättning har lämnats eller skulle ha kunnat lämnas genom annan försäkring eller på annat sätt.

Om skadestånd till försäkrad även kan antas innefatta kompensation för ombudskostnader lämnas inte ersättning för dessa genom försäkringen.

Försäkringen gäller inte för

- ombudskostnader som uppkommer innan tvist uppstått.
- kostnader som har betalats eller skulle ha kunnat betalas av allmänna medel.
- kostnader som avser försäkrads eller anställds eget arbete, förlorad inkomst, resor eller uppehälle.
- verkställighet av dom, beslut eller avtal

- ersättning till skiljemän.
- kostnader i skattemål som uppkommit före Skatteverkets slutliga beslut, även om dessa kostnader avser bevisning som kan användas vid senare prövning av taxeringsbeslutet i skattemål.

Grundas tvistigt anspråk, som i och för sig kan godkännas enligt rättsskyddsförsäkringen, på gärning som påstås utgöra brott och utreds av myndighet, ersätter försäkringen inte kostnader för bevisning som tagits fram tillstyrkande av att gärningen utgör brott eller medför avgiftssanktion.

Försäkringen ersätter inte, om inte försäkringen gäller för tvist som handläggs utom Norden.

- sakkunnigutredning om innehållet i utomnordisk rätt eller utredningskostnad utom Norden.
- ombuds resor utom Norden.
- kostnader som uppkommer vid handläggning utom Norden.

Försäkringen omfattar inte heller merkostnader som uppstår genom att försäkrad

- anlitar flera ombud eller byter ombud.
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller förfarit försumligt.

### Mervärdesskatt

Mervärdesskatt som skall betalas av den försäkrade utgör ingen kostnad som omfattas av försäkringen, till den del den försäkrade har möjlighet till avdrag för beloppet eller kan återvinna beloppet enligt gällande skatteregler.

## 4.8 Ombud

För att försäkringen ska gälla krävs att försäkrad eller konkursförvaltare, genom rättegångsfullmakt, anlitar lämpligt ombud att företräda denne i förhandlingar och rättegång.

Ombud skall vara lämpligt med hänsyn till tvistens beskaffenhet och omfattning samt den ort där försäkrad bedriver sin verksamhet eller orten där tvisten är föremål för prövning.

Ombudet kan vara advokat eller jurist anställd hos advokat. Försäkrad kan även anlita annat lämpligt ombud som godkänts av Trygg-Hansa. Vid oenighet om ombuds lämplighet kan lämplighetsprövning göras av Försäkringsförbundets prövningsförfarande för prövning av ombuds lämplighet, POL.

Vid oenighet om arvode och kostnader för advokat och jurist anställd hos advokat, kan prövning göras hos ombudskostnadsnämnden. Vid oenighet om arvode och kostnader för övriga ombud, kan prövning göras hos Försäkringsförbundets nämnd för rättsskyddsfrågor.

## 4.9 Preskription

För rättsskyddsförsäkringen gäller nedanstående preskriptionsregel. Den som vill bevaka fordringsrätt på grund av försäkringsavtal, ska i laga ordning väcka talan inom 3 år från det han fick kännedom om att fordringen kunde göras gällande samt i varje fall inom 10 år från det sådant tidigast kunnat ske, annars förlorar fordringsägaren sin rätt till ersättning.

## 4.10 Särskilda bestämmelser avseende rättsskyddsförsäkring för fastighetsägare (gäller för försäkringstagaren som ägare och brukare av försäkrad fastighet)

Med tillämpning i övrigt av bestämmelser i punkterna 4.1 – 4.9 ovan gäller följande kompletteringar och ändringar avseende rättsskyddsförsäkring för fastighetsägare.

### 4.10.1 Försäkrade personer och försäkrad verksamhet

Med ändring av 4.1 ovan, gäller försäkringen för försäkrad såsom ägare eller brukare av försäkrad fastighet vid tvist som har direkt samband med sådan försäkrad verksamhet. Med brukare avses här

den som innehar fastighet på grund av avtal om tomträtt, arrende mot ersättning eller fastighetsrenting.

### 4.10.2 När försäkringen gäller

Med komplettering av 4.2 ovan, lämnas – om försäkringen inte längre är gällande när tvisten uppkommer därför att försäkringsbehovet upphört – rättsskydd genom denna försäkring om den varit i kraft när de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffade och det därefter inte gått längre tid än tio år.

### 4.10.7 Försäkringens omfattning

#### 4.10.7.1 Vilka tvister försäkringen inte gäller för

Med komplettering av 4.7.2 ovan, gäller försäkringen inte för tvist

- som rör annan försäkrad verksamhet än sådan verksamhet som avses i 4.10.1 ovan.
- som rör försäkrad som ägare eller brukare till annan fastighet än den som anges i försäkringsbrevet
- som rör nedsättning av köpeskilling enligt jordabalken 4 kap 19 § eller andra krav mellan köpare och säljare med anledning av köp eller försäljning av fastighet, då omtvistat belopp - exklusive eventuell ränta – understiger det prisbasbelopp enligt lagen om allmän försäkring som gäller när tvisten uppkommer.

Ombudet skall, vid ansökan om rättsskydd enligt föregående stycke, för Trygg-Hansa presentera ett utförligt underlag för hur kravet beräknats.

Har rättsskydd beviljats innan talan väckts vid tingsrätt upphör rättsskyddet, såvitt gäller kärke part, att gälla om beloppet – exklusive ränta – i stämningsansökan understiger ett prisbasbelopp.

## 5 Entreprenadförsäkring - ROT

### 5.1 Försäkring av befintlig egendom tillhörig beställare i egenskap av byggherre

#### 5.1.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller endast för skada i samband med *entreprenadverksamhet* för försäkringstagaren och försäkringstagarens beställare, om denne är *byggherre*.

#### 5.1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller när försäkringstagaren i samband med *entreprenadverksamhet* utför *ROT-entreprenad* åt beställare under entreprenadtiden tills entreprenaden avlämnats.

Försäkringen gäller dessutom under *ROT-entreprenadens* garantitid, dock högst tre år från garantitidens början, för skada som upptäcks under garantitiden.

Försäkringen gäller även när försäkringstagaren i samband med *entreprenadverksamhet* utför *ROT-entreprenad* för egen räkning, eget bruk eller försäljning enligt vad som föreskrivs i 1.2.2 (arbeten i egen regi) i Kap 1.

#### 5.1.5 Försäkrad egendom och försäkringsbelopp

Försäkringen omfattar *befintlig egendom*, varmed här avses försäkringstagaren, eller beställaren om denne är byggherre, tillhörig befintlig

- *byggnad* eller anläggning som är föremål för *ROT-entreprenad*
- lös egendom inom sådan *byggnad* eller anläggning.

Försäkringen omfattar även *befintlig egendom*, tillhörig nyttjanderättshavare som är konsument, inom sådan *byggnad* eller anläggning som är föremål för *ROT-entreprenad*.

Försäkringen omfattar inte kommersiell nyttjanderättshavare utan att detta särskilt avtalats, vilket i så fall anges i försäkringsbrevet.

Högsta ersättning vid skadehändelse som normalt ingår i brand-, vatten eller inbrottsförsäkring är försäkringsbeloppet dock högst 5 miljoner kronor.

#### Undantag

Med *befintlig egendom* avses inte:

- *arbeten*
- *hjälpmedel* som erfordras för utförande av *ROT-entreprenaden*.

#### Försäkringsbelopp

Ersättning enligt denna försäkring är vid varje skada på *befintlig egendom* begränsad till i försäkringsbrevet angivet försäkringsbelopp.

#### 5.1.6 Självrisk

Självrisken är densamma som tillämpas enligt 1.6 (Självrisk) i Kap 1. Har annan självrisk avtalats, anges detta i försäkringsbrevet.

#### 5.1.7 Försäkrade skadehändelser

Försäkringen gäller för oförutsedd fysisk skada på försäkrad *befintlig egendom* (se 5.1.5).

## Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som kan ersättas av ansvarsförsäkring
- skada som uppkommit utan direkt samband med åtgärd för utförande av avtalat åtagande
- skada genom förmögenhetsbrott, stöld eller svinn.

## 5.1.10 Skadevärderingsregler

Skada på egendom värderas enligt följande regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

För skada på annan *befintlig egendom* än enligt 5.1.10.1 - 4 (Byggnad) värderas skadan enligt 1.10 (Skadevärderingsregler) i Kap 1, eller, i förekommande fall, i produktvillkoret "Allriskförsäkring för byggnads och montageverksamhet", för den objekttyp egendomen eljest skulle ha tillhört.

### 5.1.10.1 Byggnad som återställs

Om *återställande* sker, värderas skadan med nedanstående begränsningar till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnaden med samma eller likvärdigt utförande på ett rationellt sätt beträffande metoder och material. Återställandet skall ske senast inom 2 år.

Om *återställande av byggnad* inte kan ske inom 2 år på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden 2 år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst 3 år från skadedagen.

Vid skadevärdering beaktas ändrade kostnader på grund av prisändring under återställandetiden.

Merkostnad genom reparation på övertid eller genom transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel beaktas inte. Den värdeminskning egendomen efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan beaktas inte.

Kan utan väsentlig olägenhet *återställandet* ske i samband med normalt underhåll, värderas skadan till uppskattad del av underhållskostnaden.

### Begränsningar

Om byggnad i sin helhet eller till denna hörande *installation* vid skadetillfället har ett *tekniskt värde* som är lägre än halva *nyanskaffningsvärdet*, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till byggnadens respektive installationens *tekniska värde*. För *installation* bedöms varje system och varje föremål för sig. Om *ytbeläggning* eller skorsten före skadan var i uppenbart behov av reparation, utbyte eller renovering, beaktas detta vid skadevärderingen.

### 5.1.10.3 Byggnad återställs inte

Återställs inte den skadade byggnaden inom 2 år, värderas skadan till skillnaden i byggnadens *ekonomiska värde* omedelbart före och efter skadan, dock högst till återställandekostnad enligt 5.1.10.1.

### 5.1.10.4 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om återställande av *byggnad* hindras på grund av lag eller myndighetsföreskrift, ska värdet av kvarvarande delar (restvärden) behandlas enligt 5.1.10.3.

## 6 Definitioner - Förklaringar

---

### 6.1 Objekttyper

Egendom indelas i följande objekttyper och vad som är försäkrat framgår av försäkringsbrevet.

#### 6.1.1 Byggnad

Med *byggnad* avses byggnad och sådan byggnads ägare tillhörig egendom som hör till byggnad enligt Kap 2 § 2 i jordabalken, som lyder: "Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel.

I enlighet med vad som sägs i första stycket hör därjämte i regel till byggnad, såvitt angår

- bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling,
- butiklokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning,
- samlingslokal: estrad och sittplatsanordning,
- ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning,
- fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri.

Reservdel och dubblett till föremål som avses i första eller andra stycket hör ej till byggnaden."

Till byggnad räknas även

- ledningar och utrustning för datoruppkoppling och kabel-TV för boendes gemensamma bruk
- sopsuganläggning samt oljetank och bränsle inom fastigheten, avsedda för försäkrad byggnads uppvärmning.

#### 6.1.2 Värmekulvert

Med *värmekulvert* avses ett i mark utanför byggnad anlagt ledningssystem - innefattande rörledningar, värmeisolering och skyddshölje – för distribution av värme och varmvatten samt till sådant ledningssystem hörande kulvertkammare med utrustning. Till värmekulvert räknas inte under- eller abonnentcentraler eller därtill hörande utrustning.

#### 6.1.3 Maskiner/inventarier

Med *maskiner/inventarier* avses egendom som inte är hänförlig till annan objekttyp. Till *maskiner/inventarier* hänföres sålunda bl a

- maskiner, inventarier, ledningar, som inte är att hänföra till objekttypen *byggnad*
- förbrukningsartiklar såsom bränsle och smörjmedel
- reservdelar till egna maskiner, verktyg och redskap
- utrustning för butik, kontor, laboratorium eller lagerlokal
- trycksaker så som kataloger och reklamtryck, varuprover
- modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster
- emballage av inventarietyp
- fast inredning som tillhör hyresgäst
- egendom anskaffad för uthyrning eller leasing
- *datamedia*.

## 6.1.4 Varor

Med *varor* avses egendom avsedd för försäljning t ex

- råvaror
- produkter i arbete
- hel- eller halvfabrikat
- varor anskaffade för försäljning
- osålda lotter, som ska redovisas
- emballage och annan lös egendom, som är avsedd att ingå i varan eller dess förpackning och att åtfölja varan eller försäljas tillsammans med denna.

## 6.1.5 Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser

Med *ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser* avses

- originalritningar och andra originalhandlingar (t ex manuskript, bokföringsböcker, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm) samt tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande
- den information som finns på datamedia
- användarlicenser för programvara, varmed förstås användarlicens inkl. kodfunktion (hårdvaru- eller mjukvarulås) innebärande rätt att, enligt användaravtal, använda leverantörs/konstruktörs programvara.

## 6.1.6 Pengar, värdehandlingar och värdebevis

Med *pengar, värdehandlingar och värdebevis* avses

- pengar och gällande frimärken
- aktier, obligationer, kuponger, inlösta lottsedlar, växlar, checkar, och andra fordringsbevis eller värdebevis t.ex färd- inträdesbiljetter, månads- och årskort, telefonkort samt förköpshäften.

Som värdebevis avses inte bank- eller kreditkort.

## 6.1.7 Kunders egendom

Med *kunders egendom* avses kunder tillhörig egendom som är i försäkringstagarens vård och som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.

## 6.1.8 Arbetstagares egendom

Med *arbetstagares egendom* avses arbetstagares

- personliga löseegendom, dock inte *pengar, värdehandlingar och värdebevis*
- egendom som, enligt gällande kollektivavtal vid skada skall ersättas av arbetsgivaren.

## 6.1.9 Arbeten

Med *arbeten* avses

- egendom och arbetsprestationer ingående i försäkringstagarens åtaganden eller i utföranden i egen regi, t ex byggnader, anläggningar, installationer, montage, demontage och markarbeten samt material och varor avsedda att ingå här
- egendom av förbrukningskaraktär
- egendom och arbetsprestationer som beställaren tillhandahåller.

Till *arbeten* räknas inte befintlig egendom som berörs av åtgärd för fullgörande av avtalat åtagande eller av utförande i egen regi, t ex sådan egendom som är föremål för reparation, om- och tillbyggnad eller tillsyn.

## 6.1.10 Hjälpmedel

Med *hjälpmedel* avses egendom som erfordras för utförande av försäkringstagarens arbeten, såsom

- maskiner, verktyg, redskap, presenningar, formar, formluckor, ställningar
- skjul, bodar, containrar, byggplatskontor med utrustning och inhägnader.

## 6.2 Återställande

*Återställande* innebär för

- *byggnad* reparation eller återuppförande på samma grund av samma eller lika ändamålsenlig byggnad för samma eller liknande ändamål
- *maskiner/inventarier* reparation eller återanskaffande av egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

## 6.3 Värdering

Nyanskaffningsvärde

*Nyanskaffningsvärde* vid viss tidpunkt innebär för

- *byggnad* den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid denna tidpunkt. I värdet skall inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden skall kunna tas i bruk
- *maskiner/inventarier* den kostnad som skulle ha uppkommit, om ny egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats vid denna tidpunkt.

I värdet skall inräknas alla kostnader, t.ex för in- och urmontering, transport, material och arbete, som fordras för att egendomen ska kunna tas i bruk.

Tekniskt värde

*Tekniskt värde* vid viss tidpunkt är *nyanskaffningsvärdet* vid tidpunkten med avdrag för ålder, slitage och omodernitet\*.

\*Med avdrag för omodernitet avses även den värdeminskning som beror t ex på minskad användbarhet, nya produkter och ny teknik.

Ekonomiskt värde

Med *ekonomiskt värde* avses egendomens marknadsvärde, det vill säga det sannolika priset för egendomen vid en normal försäljning. Om marknadsvärdet inte fastställts, kan värdet av avkastningsförväntningar och andra värdepåverkande faktorer utgöra marknadsvärde på egendomen. Sådana värdepåverkande faktorer är till exempel ålder, slitage, omodernitet, belägenhet eller användbarhet.

## 6.4 Definition av täckningsbidrag

Med täckningsbidrag i avbrottsförsäkring förstås försäljningsvärdet för såld, levererad vara eller utförda tjänster - exklusive mervärdeskatt - minskat med nedanstående kostnader för försäljning, tillverkning och drift bestående av

- lämnade rabatter, bonus och provisioner till annan än fast anställd
- frakter, transport- och sjöförsäkringspremier, samt tullavgifter
- emballage
- licenser och royalties i den mån de inte är garanterade
- förbrukning av direkt och indirekt material, d.v.s. huvudsakligen råmaterial, förbrukningsartiklar och handelsvaror
- reparation och underhåll av maskiner, verktyg och övriga driftsinventarier
- energi-, vatten- och avloppsavgifter i den mån de inte utgör kontrakterade minimiavgifter
- tillverkningskatter.

I täckningsbidraget inräknas här löner till alla arbetare samt av dessa löner beroende avgifter enligt lag eller avtal.

## Anvisning till definitionen

Kostnad för direkt och indirekt material skall så nära som möjligt beräknas efter marknadspriset under den tid som materialförbrukningen avser. Vissa avdragsposter i definitionen hänför sig till rörelsens tillverkningsvolym. Denna överensstämmer i regel inte med försäljningsvolymen varför tillverkningskostnaderna måste korrigeras med värdet av förändrad volym av egentillverkat hel- och halvfabrikat-lager. Denna korrigerings sker med förändringen av lagrets inventerade värde mellan räkenskapsårets början och slut. Detta förutsätter att inventeringsprinciperna är oförändrade under året samt att all inverkan genom förändring av dolda reserver elimineras. Förändringen av det inventerade värdet skall omräknas med hänsyn till marknadspris under perioden för direkt och indirekt material. Om lagret ökat måste tillverkningskostnaderna reduceras för att överensstämja med försäljningsvolymen. Om lagret minskat måste tillverkningskostnaderna ökas.

Vid justering på grund av lagerförändring skall in- och utgående lager av hel- och halvfabrikat tas upp till summan av däri nedlagda tillverkningsoch driftskostnader enligt definitionen.

## 6.5 Övrigt

### Ansvarstid

Med ansvarstid avses den längsta tid under vilken ersättning kan lämnas räknat från den dag skada eller händelse enligt 2.7 inträffat

### Arbetsområde

Med *arbetsområde* avses det område - samt därtill hörande tillfällig upplagsplats - som försäkrad disponerar vid utförande av entreprenad-, installations-, montage- eller reparationsarbete i samband med *byggnads-* eller *montageverksamhet*. Till *arbetsområde* räknas inte den försäkrades ordinarie, permanenta arbetsplatser, t ex kontor, verkstäder, förråd, grustag eller stenkross.

### Atomskada eller atomolycka

Atomskada: dels skada som orsakas av radioaktiva egenskaper hos atombränsle eller radioaktiv produkt eller av radioaktiva egenskaper i förening med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos bränslet eller produkten, dels skada som orsakas av joniserande strålning från annan strålningskälla i en atomanläggning än atombränsle eller radioaktiv produkt.

Atomolycka: sådan händelse eller serie händelser med samma ursprung som orsakar atomskada.

### Basbelopp

Med *basbelopp* avses här prisbasbeloppet d.v.s. det belopp som fastställs enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och som gällde för januari månad det år skadan inträffade.

### Befintlig egendom

Med *befintlig egendom* avses *byggherren* tillhörig egendom inom eller i direkt anslutning till *arbetsområde*. Med *befintlig egendom* avses inte *arbeten* eller *hjälpmedel*.

### Byggherre

Med *byggherre* avses ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenad utförs.

### Byggnadsverksamhet

Med *byggnadsverksamhet* avses husbyggnads- och anläggningsverksamhet, schaktning och andra grundarbeten. Till husbyggnadsverksamhet räknas även installation och montering av fast inredning och annat som är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden - exempelvis hiss och fläktsystem - och som enligt reglerna i Kap 2 § 2 jordabalken hör till byggnad. Hit räknas dock inte sådan verksamhet som är att hänföra till *montageverksamhet*.

### Datainformation

Med *datainformation* avses information som lagras på *datamedia*.

### Datamedia

Med *datamedia* avses det fysiska underlaget på vilket *datainformation* registreras eller lagras ( data-bärare ).

# Basvillkor - EntreprenadPlus

## Dator

Med *dator* avses här apparat för databehandling, som enligt i förhand fastställt program kan utföra omfattande beräkningar, med tillhörande inoch utenheter t. ex bildskärm, tangentbord, mus, skrivare, CD-läsare, scanners, modem, datavideoprojektor ( PC-kanon ), digitaliseringsbord, nätverkskablage och nätverksutrustning. Bärbar dator är en persondator, som är avsedd för mobilt användande, inkluderande bildskärm och tangentbord. Som bärbar dator räknas även handdatorer.

## Försäkringsställe

Med *försäkringsställe* avses den gatuadress eller fastighetsbeteckning som anges i försäkringsbrevet där verksamhet bedrivs.

## Entreprenad verksamhet

Med *entreprenadverksamhet* avses husbyggnads- och anläggningsverksamhet , schaktning och andra grundarbeten. Till husbyggnadsverksamhet räknas även installation och montering av fast inredning och annat som är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden, exempelvis Hiss och fläktsystem och som enligt reglerna i kap 2 § 2 i jordabalken hör till byggnad. Hit räknas dock inte sådan verksamhet som är att hänföra till \*)montageverksamhet

## Försäkringslokal

Med *försäkringslokal* avses samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som disponeras av försäkringstagaren för den försäkrade verksamheten. Om försäkringstagaren disponerar hela byggnaden anses hela byggnaden som försäkringslokal. Vid fastighetsförsäkring avses lokal för fastighetens förvaltning och annan lokal som är avskild från allmänna utrymmen som försäkringslokal.

## Förvaringsplats

Med *förvaringsplats* avses här byggnad samt om det särskilt angivits i försäkringsbrevet, egendom utomhus, i plasthall, tält eller container.

## Godkänd låsenhet

Med *godkänd låsenhet* avses

- låskista, låscylindrar/tillhållarpaket och slutbleck vilka är certifierade enligt SS 3522 klass 3
- hänglås
  - vid utvändig låsning - hänglås, som är certifierat enligt SSF:s norm för hänglås, klass 4/grade 5 och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF:s norm för hänglåsbeslag, klass 4/grade 5
  - vid invändig låsning - hänglås, som är certifierat enligt SSF:s norm för hänglås, klass 3/grade 4 och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF:s norm för hänglåsbeslag, klass3/grade 4.

## Godkänd värdeförvaringsenhet

Med *godkänd värdeförvaringsenhet* - enhet för skydd av pengar, värdeföremål och värdehandlingar mot inbrott - avses här kassa-, säkerhets och värdeskåp som efter provning blivit certifierade enligt nedanstående standard.

För kassa och säkerhetsskåp gäller beteckningarna

- enligt svensk standard, SS 3493 för kassaskåp och SS 3492 för säkerhetsskåp.

För värdeskåp gäller beteckningarna

- svensk standard, SS 3000
- svensk standard, SS 3150/ INSTA 610
- SIS 704001och SIS 837501
- LPS 1183 utgåva 3 och 4
- europeisk standard SS - EN 1143-1 och 1143-2

Värdeförvaringsenheten skall vara varaktigt märkt med typ, skyddsvärdespoäng, "Grade", tillverkningsår och tillverkningsnummer.

## Basvillkor - EntreprenadPlus

### Beloppsbegränsningar

För de ovan uppräknade kassa- säkerhets och värdeskåpen gäller följande beloppsbegränsningar för hur högt värde som tillåts förvaras i respektive skåp.

#### Kassa- och säkerhetsskåp

För kassaskåp enligt SS 3493 och säkerhetsskåp enligt SS 3492 är beloppsgränsen 1 basbelopp

#### Värdeskåp enligt standard SS 3000

Skyddsvärdespoäng	Basbelopp	Skyddsvärdespoäng	Basbelopp
60-80	1,5	161-200	13
81-120	2,5	201-280	18
121-160	8	281-360	26

#### Värdeskåp enligt standard SS 3150/Insta 610

Skyddsvärdespoäng	Basbelopp	Skyddsvärdespoäng	Basbelopp
40	4,5	200	26,5
50	5,5	210	27,5
60	6	220	31,5
70	6,5	230	33
80	7,5	240	34,5
90	9	250	37
100	9,5	260	38,5
110	11,5	270	40
120	14,5	280	42,5
130	15,5	290	44
140	16,5	300	45,5
150	17	310	48
160	19	320	49,5
170	21	330	52
180	23	340	53,5
190	25	350	59
-	-	360	60

#### Värdeskåp enligt standard SIS 704001 och SIS 837501

Klass	Basbelopp
V2	1,5
V2S	2,5
V3	13

#### Värdeskåp enligt standard LPS 1183

Grade	Basbelopp	Grade	Basbelopp
Grade 0	1,5	Grade IV	6,5
Grade I	2	Grade V	10,5
Grade II	2,5	Grade VI	18
Grade III	4,5	Grade VII	34,5

#### Värdeskåp enligt standard SS-EN1143-1

Grade	Basbelopp	Grade	Basbelopp
Grade 0	1,5	Grade IV	9
Grade I	2	Grade V	14
Grade II	3,	Grade VI	21
Grade III	5,5	Grade VII	41

#### Värdeskåp enligt standard SS-EN1143-2

Grade	Basbelopp	Grade	Basbelopp
D-I	1	D-IV	5
D-II	2	D-V	8
D-III	3	DVI	13

### Karens och karenstid

Med *karens* avses att försäkringen inte lämnar ersättning för bortfall av täckningsbidrag under viss tid (karenstiden). *Karenstiden* räknas från den tidpunkt egendomsskadan eller annan händelse som omfattas av avbrottsförsäkringen enligt 2.1.7 inträffat

### Inkrypningskydd

Med *inkrypningskydd* avses skyddsanordning för öppning i omslutningsytor (vägg, golv och tak) som syftar till att försvåra för obehörig att ta sig in genom öppningen, t ex stålgaller.

### Installation

Med *installation* avses system eller anordning med anslutna föremål, t ex värmepanna, cirkulationspump, expansionskärl, värmeväxlare, kyl eller frysanläggning, antennanläggning, sopsuganläggning, hiss, ledningssystem för kallvatten, varmvatten, värme, avlopp, ventilation, gas, elektricitet eller liknande. Med *installation* avses dock inte dräneringssystem.

### Kavitation

*Kavitation* innebär uppkomst av hålrum, blåsor, i hastigt strömmande vätska, när vätsketrycket lokalt sjunker till ett värde nära vätskans ångtryck vid ifrågavarande temperatur. De invid materialytan uppkomna hålrummen kan störta samman under slagverkan, t ex vid propellrar, vattenturbiner, rörförträngningar. Två huvudtyper av kavitationsangrepp känns igen, nämligen

- kavitationserosion, varvid angreppet är enbart mekaniskt
- kavitationskorrosion, varvid angreppet utgörs av samtidig korrosion och kavitationserosion.

### Konsortium

Med *konsortium* avses lösare sammanslutning av personer eller företag - ofta i form av enkelt bolag - med uppgift att genomföra en viss affärstransaktion eller ett gemensamt åtagande, t ex uppförande av en större byggnad på entreprenad under viss tid, varvid sammanslutningen inte utgör en sk juridisk person.

### Korrosion

Definieras av Tekniska Nomenklaturcentralen som "angrepp på ett material genom kemisk eller elektrokemisk reaktion med omgivande medium". Kemisk korrosion förekommer i torr miljö, t ex i torra gaser eller i vattenfria organiska vätskor. I närvaro av vatten sker korrosion genom elektrokemiska reaktioner.

### Materialkostnad

Med *materialkostnad* avses förbrukat material, råvaror, handelsvaror, köpta tjänster samt emballage och transporter som redovisas tillsammans med material/ varukostnader i kontoklass 4 enligt EU:s eller svensk standard. Materialkostnad som motsvarar samma period som angiven *årsomsättning* skall uppges. Nystartad rörelse som saknar historiska uppgifter skall uppges den materialkostnad som med hänsyn till budget och faktiska omständigheter kan förväntas komma 12 månader.

### Miljöskada

Med miljöskada menas skada genom

- förorening av eller annan inverkan på omgivningen, t ex vattendrag, sjöar eller andra vattenområden, grundvatten, luft och mark, byggnad, anläggning eller anordning
- ändring av grundvattennivån
- buller, skakning, värme, lukt, ljus
- fukt eller kondens
- annan liknande störning

som den försäkrade kan bli skadeståndsskyldig för enligt Miljöbalken.

### Montageverksamhet

Med *montageverksamhet* avses montage eller installation av maskiner och annan utrustning för industriell verksamhet som tillförts fastighet som helt eller delvis inrättats för detta ändamål och som enligt reglerna i Kap 2 § 3 jordabalken hör till fastighet. Montage eller installation av maskiner och annan mekanisk eller elektrisk utrustning än sådan som avses i Kap 2 § 2-3 jordabalken hänförs också till montageverksamhet.

### ROT-entreprenad

Med *ROT-entreprenad* avses reparations-, om- eller tillbyggnads entreprenad, dock inte i sådan verksamhet som är att hänföra till montage eller installation av maskiner och annan utrustning för industriell verksamhet som tillförts fastighet som helt eller delvis är inrättad för detta ändamål.

### ROT-entreprenör

Med *ROT-entreprenör* avses entreprenör som utför *ROT-entreprenad*.

### Terrorism/ terrorhandling

Med *terrorhandling* avses handling som innebär användning och/eller bruk av våld eller maktmedel eller hot därom, som begås av individ/er eller grupp av individer, oavsett om handlingen begås för egen räkning, i samröre med eller på uppdrag av organisation/er eller regering/ar och vars syfte/n eller skäl är politiska, religiösa, ideologiska och/eller etniska och där handlingens avsikt är att sätta skräck i befolkning eller grupp av individer eller tvinga regering/ar, myndighet/er eller organisation/er att genomföra eller avstå från att genomföra viss åtgärd eller på annat sätt påverka deras agerande eller beslut.

### Ytbeläggning

Med *ytbeläggning* avses ytskikt eller beläggning, t ex målning, tapetsering, beklädnad på ytter- och innertak, beklädnad på ytter- och innerväggar samt golvbeläggning.

### Årsomsättning

Med *årsomsättning* avses försäljningsvärdet enligt senast avslutade räkenskapsår för såld, levererad vara och/eller utförda tjänster exkl mer värdeskatt. Omfattar senaste räkenskapsår längre eller kortare tid än 12 månader skall omräkning motsvarande 12 försäljningsmånader göras. Nystartad rörelse, som saknar historisk omsättning, skall uppge den omsättning som med hänsyn till budget och faktiska omständigheter kan förväntas för kommande 12 månader.

### Återställande

Återställande innebär för *byggnad* reparation eller återuppförande på samma grund av samma eller lika ändamålsenlig byggnad för samma eller liknande ändamål.